

**EL POU
DE LA
GALLINA** Núm. 377
elpou.cat | 4€ | juliol-agost 2021

**REVISTA MANRESANA
D'INFORMACIÓ I OPINIÓ**

+
L'entrevista a
Joan Morales
Alcúdia, expert
en Màrqueting i
escriptor

LA FEBRE DE LES CAMPERS

FUB+GRAN

UMANRESA | UVIC·UCC

**La curiositat
no té edat.
Aprendre,
tampoc.**

**Programa d'extensió
universitària per a
majors de 55 anys**

**Cursos trimestrals
sobre humanitats,
ciència i tecnologia.**

**Activitats culturals:
coral, cinefòrum,
club de lectura, etc.**

**Inscripcions
a partir de
l'1 de juliol**

Informa-te'n a:
infofc@umanresa.cat
T. 93 875 73 48
www.umanresa.cat/fubgran

**Centre Internacional
Formació Contínua**

UMANRESA | UVIC·UCC

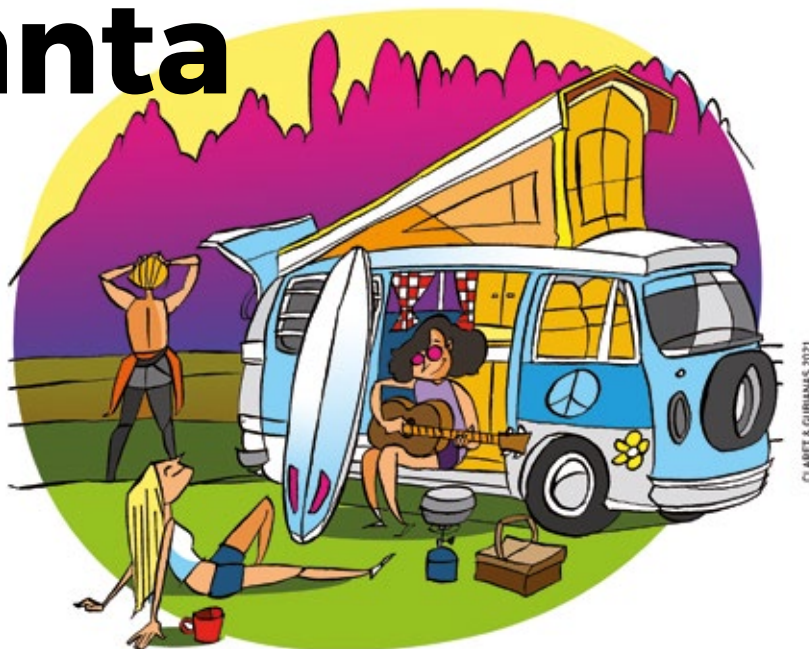
UMANRESA

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

FUNDACIÓ
UNIVERSITÀRIA
DEL BAGES

Carretera i manta

CLARET & GUBIÑAS 2021

E

ls temps canvien i algunes formes d'oci, abans restringides a ben poques persones, amb la globalització i l'avenç tecnològic esdevenen més accessibles per a tothom. A Manresa, la classe mitjana-alta, qui es guanyava bé la vida o feia hores extres a multinacionals com Pirelli, solia dedicar part del que estalviava als parèntesis del cap de setmana o estivals, ja fos fent-se una caseta en un terreny rústic, a poc a poc i amb voluntat; comprant un apartament a Torredembarra o Platja d'Aro –segones residències de referència de molts manresans–, o adquirint una rulot, a la qual anaven afegint complements per anar ocupant la parcel·la del càmping. Si no es pertanyia a un col·lectiu *nòmada*, la caravana quedava instal·lada sempre al mateix indret, on les famílies acabaven coincidint dissabtes i diumenges i mesos d'estiu amb la mateixa tribu. La mobilitat, doncs, era limitada. L'autocaravana, el paradigma dels Estats Units on, directament, es pot utilitzar el vehicle com a residència, era cosa de pel·lícules o, els més europeus, la limitaven a lloguers per fer rutes pel continent. Arrossegat la *cloaca del cargol*, però, sempre ha tingut inconvenients, ja que fer parada i fonda no està autoritzat en alguns indrets o les carreteres no permeten endinsar-se cap a latituds gaire *silvestres*. L'acampada lliure, en altres temps, era cosa de hippies i xirucaires, arribats d'arreu a peu i amb bicicleta i, sobretot, amb una motxilla gegant a l'esquena.

Una altra qüestió, especialment quan s'és jove, són els diners. I és lamentablement cert que les noves generacions no és que tinguin dificultats per permetre's una segona residència o unes vacances passant pel tub dels vols *low cost*, és que, directament, no es poden permetre ni una residència per viure independentment. Però, sovint, de la necessitat se'n fa virtut i l'esperit i l'impetuositat esmolen la imaginació per gaudir del temps lliure tant com es pugui. Si hi sumem la xarxa, la que arriba per fibra i la de les amistats, els tutorials i les històries de Youtube i un seguit de negocis nascuts a partir de les noves formes de gaudir a l'aire lliure, arribem a la moda càmping, que, com tot anglicisme *mainstream* porta associat un substantiu motor, de transformació i adaptació: camperitzar. La matèria primera ha de ser una furgoneta i, a partir d'aquí, les possibilitats són infinites. Com més gran sigui el vehicle, més fàcil és desplegar la imaginació i *jugar* a aprofitar els espais per farcir la cloaca del cargol. L'opció barata o iniciàtica: el matalàs sobre uns seients abatibles. I, a partir d'aquí, la *customització* –visca els manlleus de l'anglès– permet des de tindre els vidres, a instal·lar tot tipus d'artefactes i utensilis fixats a la carrosseria. Tot plegat amb l'al·licient de –com qui es feia la caseta a la urbanització– fer i desfer amb les pròpies mans i tenir la llibertat d'engegar el motor per, amb total llibertat, fer carretera i manta, cap on us vingui de gust.

Debat sobre crossfit i escalada, al Casino

El dia 2 de juny es va fer una taula rodona, dins del cicle Temes del Pou, a la Sala d'Actes del Casino, sobre el tema *El crossfit i l'escalada triomfen a Manresa*, amb la intervenció del Miquel i l'Adrià, membres dels centres de crossfit i escalada Room 5 i El Pati Vertical. Durant l'acte es va presentar la revista del mes, que dedicava el tema central a l'èxit del crossfit i l'escalada a la ciutat, en els darrers anys.

Una portada del Pou, finalista dels premis ACPC

El dia 12 de juny, l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal va fer la 39a assemblea anual a l'hotel Comtes de Barcelona, de la capital catalana. Al llarg de la jornada, que

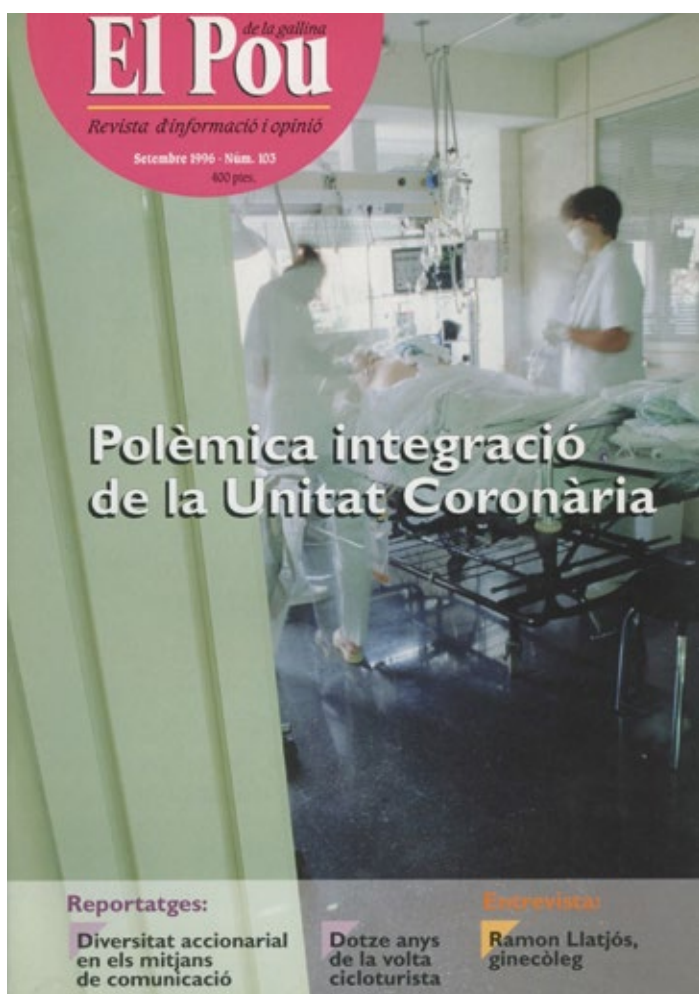
fa 25 anys

va incloure la convenció anual, es va fer el lliurament dels **Premis Premsa Comarcal**, que guardonen les millors portades de l'any 2020. La portada de desembre d'**El Pou** de la gallina, il·lustrada per Jaume Gubianas, va ser una de les tres finalistes, en la modalitat de Millor portada de quinzenals i mensuals, i el premi va ser per a la revista *La Segarra*.

Homenatge a Josep Maria Mata

El dia 17 de juny, el geòleg Josep Maria Mata i Perelló, membre de la junta de l'Associació Cultural El Pou de la gallina, va presentar el seu llibre, *50 anys de Terra i docència*, a la biblioteca del Campus Universitari de Manresa. Editat per la UPC, al llibre companys de Mata fan un recorregut per la seva trajectòria, que inclou aspectes com la petjada que ha deixat a l'EPSEM, la defensa del patrimoni geològic i miner, els recorreguts geològics o els seus viatges i actuacions a l'Amèrica Llatina. També hi consta la seva faceta menys coneguda: la de poeta.

La Coronària generava controvèrsia

El número de setembre de la revista publicava el reportatge *La integració de la Unitat Coronària genera controvèrsia*, de Carles Claret. S'hi recollien les crítiques per com s'havia fet el trasllat de la Unitat Coronària a les noves infraestructures dins el Centre Hospitalari, que arribava en plena crisi econòmica de l'empresa gestora, amb un deute acumulat de 3.219 milions de pessetes. El Dr. Joaquim Serrahima, gerent adjunt, justificava la decisió del trasllat perquè mantenir-la econòmicament tenia uns costos inassumibles i per la dificultat de tenir un centre d'alta tecnologia aïllat d'un gran hospital. Des de CCOO, Josep Fuentes, secretari general del sindicat al Bages, afirmava a la revista que vetllarien per les possibles afectacions sobre la qualitat assistencial i les reivindicacions laborals.

S'inaugurava el tram de l'Eix de Manresa a Rajadell

El dia 18 de juliol, Artur Mas, conseller de Política Territorial i Obres Públiques, inaugurava el tram de 13 km de l'eix transversal entre Manresa i Rajadell i la ronda nord de la ciutat. Ell dia 1, el comissionat per a Universitats i Recerca de la Generalitat, Joan Albaigés, havia proposat al govern municipal que presentés un projecte a la UE per convertir l'Escorxador en futur seu dels estudis universitaris. El dia 3, s'havien enllestit les obres de restauració de la façana de la Cova. I el dia 28, els manresans Manel Estiarte, Jordi Playà i Carles Sanz aconseguien, amb la selecció estatal de waterpolo, la medalla d'or olímpica dels Jocs d'Atlanta.

Pel juny, la falç al puny

Al mes de juny de 1978, als 22 anys, acabava els 6 anys de la llicenciatura de Medicina a la Universitat de Barcelona i començava el que ha estat la meua principal dedicació durant 40 anys. És cert que també he dedicat esforços i hores a la política local i nacional i a la cooperació internacional amb Camerun i Senegal. Però el focus principal ha estat intentar ajudar la gent, intentant guarir-los, cuidar-los i consolar-los. Espero haver estat a l'alçada. Finalment, el 17 de maig es va arribar a pactar el Govern de la Generalitat, fruit de les eleccions del 14-F. Esquerra va fer inicialment un pacte amb la CUP i, després de dues reunions entre Pere Aragonès i Jordi Sánchez a Prats de Lluçanès i Alella, es va desencallar el que portava 3 mesos encallat. El 24 de maig, Pere Aragonès va prendre possessió en un acte al Pati dels Tarongers. Els objectius del nou govern son ambiciosos, sobretot per l'estat sanitari, social i econòmic del país.

A dia d'avui, la pandèmia ha afectat més de 176 milions de persones arreu del món, amb una mortalitat de 3.800.000. A casa nostra, quasi 700.000 persones s'han encomanat del virus SARS-CoV-2 i han mort més de 22.000 ciutadans.

Son números freds, però darrere les xifres s'hi amaguen drames personals i familiars. Al juny, se segueix confirmant que l'estratègia vacunal està millorant a casa nostra l'estat de la pandèmia del nou coronavirus. Ja portem més de 2.000.000 de catalans amb la pauta completa i més de 3.300.000 persones amb almenys una dosi. I aviat aconseguirem posar les segones dosis a les persones en la franja d'edat del 50 als 69 anys. Això ha provocat una baixada de la mortalitat pel SARS-CoV-2 que no es veia des de finals de juny passat, fa 11 mesos. Els malalts crítics han baixat en un mes de 400 a 180, la qual cosa permet als hospitals respirar i efectuar l'activitat normal. Això sí, l'edat mitjana dels pacients crítics és ara de 58 anys. Aquestes xifres provoquen debats interessants sobre l'ús de la mascareta, que ara a l'estiu es fa més pesada de dur. Però ha aparegut la mutació delta, que ja és majoritària al Regne Unit i aquí podria ser-ho en poques setmanes, desplaçant la variant alfa. El mateix Regne Unit ja està canviant les polítiques previstes, allunyant la reobertura de l'oci nocturn. Haurem de seguir l'evolució d'aquesta variant o d'altres que puguin arribar, més encomanadisses.

Pere Culell Oliveras
(article publicat a www.elpou.cat)

caçats a la xarxa

17 de juny. Joan Vilaseca, advocat @CloscaRoja

Escollar uns talons, olorar un perfum, frotar-me de llores contra un fanal! Conseqüències de l'heterosexualitat vista des d'un cec!

Condemna absoluta a l'heteropatriarcat passat de voltes, però l'erotisme, la seducció i l'espurna, independentment del gènere i l'orientació sexual, són ben viues. I més en el cas de l'àmic Joan, ben glossat al seu dia pel Senyor Ramon al Cul del Pou, que, queda ben palès, aguditzat al màxim el sentit de la oïda i l'olfacte. Un aplaudiment per la ironia, el sentit de l'humor... i la franquesa.

26 de juny. Joan Piqué Serra,
cap de gabinet de l'Ajuntament de Manresa @joanpique1

La botiga de casa fa història! 100anys de Casa Sabaté, coneguda com a Plats i Olles o Cal Terrisser. El juny de 1921, el nostre besavi Sebastià Sabaté Pàmies obria negoci a la carretera de Vic 34 de Manresa.

Un segle, 5 generacions i molts esforços després, continua al peu del canó!

Pocs negocis de la ciutat arriben a ser centenaris i aglutinen fins a cinc generacions. El **Pou** ja es va encarregar de dedicar-li una bona menció quan va retratar els comerços amb una centúria de trajectòria, però l'aniversari és l'aniversari i es mereix un altre recordatori. Llarga vida al Plats i Olles!

EL POU DE LA GALLINA

Número 377 - Juliol-agost 2021

De mes a mes 6

Favets...

Josep M. Oliva / Jordi Sardans 8

...i tremendos

Josep Ramon Mora 9

Susana Ramírez.

Una mestra rebel 10

El turisme 'camper' es fa popular 12

Afís Bolaji Raji . Nigèria 23

Innovació i tecnologia 24

El quid de la nutrició 25

Els paleocanals d'Artés 26

Documentals de natura (II) 27

L'Entrevista a Joan Morales 28

Espai d'art 33

És hora de rehumanitzar la ciència 34

Lèxic a la manresana 36

Propostes 37

Panoràmica manresana (1921) 38

Fanal de cua
L. Capdevila / E. Tomasa 40

el Cul del Pou 41

El canvi de nom de l'Alfons XII mou debat

1 de juny. L'Ajuntament convoca una sessió a l'auditori de la Plana de l'Om sobre el canvi de nom del carrer d'Alfons XII per carrer de la República, amb crítiques de veïns, que recreen problemes més urgents. Dies més tard, el PSC es posiciona contra el canvi i també critica la falta d'una consulta prèvia.

Tornen la fira ViBa i la mostra Vi_suals

4 de juny. Amb la Nit dels picapolls, la fira ViBa i la mostra Vi_suals arriben al cap de setmana central, al pati de l'Anònima i a l'Espai Plana de l'Om, que acull exposició fotogràfica i projecció de curtmetratges.

Concentració contra la detenció de l'excap de l'ANC

8 de juny. Unes 200 persones es concentren a la plaça de Sant Domènec, convocats per l'ANC i Bages pels Drets Civils, per protestar contra la detenció de l'excoordinador de l'ANC a Manresa, acusat de participar suposadament en els fets de la Jonquera.

La Mion-Puigberenguer celebra 50 anys

5 de juny. L'Associació de Veïns de Mion-Puigberenguer celebra els 50 anys en el marc de la festa major del barri, que llueix balcons decorats, amb actes populars adaptats a la crisi sanitària.

Polèmica pel contracte per dissenyar el nou Museu

8 de juny. L'Ajuntament desestima la impugnació de Transversal Produccions Culturals per irregularitats en l'adjudicació a l'empresa Croquis del contracte per dissenyar el Museu del Barroc, perquè considera que ha finalitzat el període d'al·legacions. Mentre el PSC exigeix que es revisi el procés, Transversal presenta recurs contenciós-administratiu.

Piscines Manuel Estiarte

9 de juny. Amb un disputat partit entre les seleccions femenines de Catalunya i EUA, Manuel Estiarte inaugura la placa commemorativa que dona el seu nom a les piscines municipals, en presència de l'alcalde, la consellera de Presidència i amics de l'homenatjat, com l'entrenador Pep Guardiola.

Antich i Salellas defensen l'amnistia

17 de juny. Òmnium Bages-Moianès tanca la campanya per l'amnistia amb una taula rodona a la Plana de l'Om, amb Benet Salellas, advocat de l'equip de defensa de Jordi Cuixart, i Xavier Antich, filòsof i membre de la Junta Directiva d'Òmnium. La periodista Nia Escolà condueix l'acte.

Els valencians Zoo inauguren el festival Vibra

19 de juny. El Palau Firal acull per segon any el festival Vibra, que obre el grup valencià Zoo i s'allarga fins al 17 de juliol. L'endemà és el torn d'Oques Grasses i el dia 26 els Stay Homas comparteixen escenari amb Judit Neddermann.

P

Redacció, administració, publicitat i subscripcions:
Associació cultural El Pou de la gallina
President: Jaume Puig
Vicepresident: Jordi Sardans
Secretària: Lourdes Muñoz
Tresorer: Francesc García
Vocals: Joan Cals, Carles Claret, Ramon Fontdevila, Josep Maria Mata, Lluís Matamala, Josep R. Mora, Montse Rosell, Teresa Torra i Joan Vilamala.

Carrer Sobrerroca 26, 1r 1a
Apartat de Correus 1
08240 - Manresa
Telèfon: 93 872 50 18
www.elpou.cat
elpou@elpou.cat

Membre de l'Associació
Catalana de la Premsa Comarcal
Premi Tasis Torrent 1991

Coordinador: Jordi Sardans
Cap de redacció: Carles Claret
Redacció: Sílvia Berenguera, Marta Cárdenas, Jordi Estrada, Judit Montón, Josep M. Oliva, Marc Prat, Ferran Sardans, Laura Serrat, Blanca Soler.

Disseny: Jana Fontdevila i Erques Torres
Maquetació: Jana Fontdevila
Portada: fotografia d'un grup d'usuaris camper al pla de la Cova, de Francesc Rubí.
Fotografia: Jordi Alavedra, Francesc Rubí, Marc Prat.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Maria Camp, Llorenç Capdevila, Jordi Casas, Ignasi Cebrian, Cercle Artístic de Manresa, Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa, Laura Estrada, Ramon Fontdevila, Eva Forn, El Galliner, Josep Girabal, Jaume Gubianas, Robert Martí, Josep M. Mata, Javi Oviedo, Maria Picassó, Quaderns de Taller, Eudald Tomasa, Erques Torres, Laura Vidal, Joan Vilamala, Marc Vilanova, Lluís Virós.

Administració:
Marc Prat
Expansió publicitària:
Publicitat Clarena
Urgell, 38. Tel. 93 872 43 86
Impressió:
INOM, SA. Era de l'Huguet, 7.
Tel. 93 878 41 20
Distribució:
Sobrerroca Centre SL.
Tel. 93 873 92 34
Dipòsit Legal:
B-13.528-1987
ISSN: 2253-6647

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

Les col·laboracions que apareixen signades a la revista no representen, necessàriament, l'opinió d'El Pou de la gallina

Actuació del grup Zoo al festival Vibra (Judit Montón)

Quarta edició de les Jornades Gastronòmiques

21 de juny. El Museu de la Tècnica acull la 4a edició de les Jornades Gastronòmiques del Camí Ignasià, que es clouen amb una xerrada de Josep Roca. Dos dies abans, el Museu havia acollit un concorregut mercat, un tast de productes i la intervenció de Carme Ruscalleda.

La Flama del Canigó reivindica la llengua

23 de juny. La Flama és rebuda a la plaça Major i el filòleg Jordi Badia i Pujol fa la lectura del missatge d'enguany. Tot seguit, la coral Refilets interpreta cançons populars i l'acte es clou amb danses dels Països Catalans i música en directe.

Jordi Sardans

Independència i Progrés

Malgrat que la desaparició d'Independència i Progrés s'ha fet pública arran de la mort de dos dels seus puntals, Joan Badia i Lluís Calderer, el cert és que des de fa un any, la fundació –creada el 1998–, que tenia molts problemes de caire burocràtic, va decidir-ne la substitució per una associació. Ara cal fer una reunió de socis per dur a terme la dissolució definitiva de la fundació. La idea és continuar amb un nou nom legalitzat com a associació, que pugui captar nous membres. Algunes de les seves principals activitats, com ara la Marxa de Torxes o l'homenatge al president Companys s'han delegat definitivament i plenament a Òmnium. I el premi Josep M. Planes l'ha assumit el Col·legi de Periodistes. La nova associació tindrà com a principal objectiu redescobrir i recuperar personatges històrics oblidats. Per això, alguns dels seus responsables, Francesc Comas, Joan M. Serra o Josep Huguet intentaran cercar nous historiadors amb voluntat reivindicativa.

Amunt...

El Papa Francesc rep Sor Lucía a Roma

24 de juny. Sor Lucía Caram és rebuda durant 45 minuts a la biblioteca del Vaticà pel papa Francesc, que li transmet el suport a l'obra de la Fundació del Convent de Santa Clara, la Plataforma dels Aliments i programes com Invulnerables o el d'acollida.

El Baxi Manresa jugarà la Champions

25 de juny. Després d'un mes d'especulacions, la Federació Internacional de Bàsquet reconeix al Baxi Manresa el dret a jugar la Champions la temporada que ve, amb la resta dels 24 equips classificats.

Aigües de Manresa celebra els 40 anys

29 de juny. Aigües de Manresa inicia els actes commemoratius de l'efemèride que s'allargaran fins a final d'any, amb la presència dels alcaldes de Manresa vius que han estat presidents de l'empresa des de la seva fundació.

La ciutat no té defuncions per covid durant el juny

30 de juny. Mentre es baten rècords de vacunació massiva al Palau Firal, baixa la pressió hospitalària i només queden tres ingressats per covid. Manresa és la segona ciutat gran amb menys risc de rebrot i no hi ha cap mort per la pandèmia durant tot el mes, malgrat que els indicadors tornen a empitjorar, com a la resta del país.

Negligència en el Museu?

Produccions Culturals Transversal ha presentat una demanda contra l'Ajuntament, que ha estat admesa pel jutjat contenciós administratiu número 4 de Barcelona. L'empresa que dirigeix Eudald Tomasa es queixa de la manca de rigor dels responsables municipals a l'hora de contractar el disseny de museïtzació que s'ha de fer al Museu del Barroc de Manresa. L'empresa guanyadora, la barcelonina Croquis, ha fet arribar a alguns mitjans manresans una carta de rectificació per la manera com s'ha tractat el tema fins ara. Transversal en la seva denúncia afirma que el jurat ni va verificar ni va exigir les certificacions que acrediten l'autoria dels projectes de disseny presentats per les diverses empreses, ni que Playmedia pogués deixar fora de la selecció inicial empreses amb uns currículums millors. Després d'un intent fallit d'acostar posicions amb l'alcalde, la regidora de Cultura i el tècnic superior de Cultura, Transversal ha optat perquè la justícia resolgui la polèmica.

... i avall

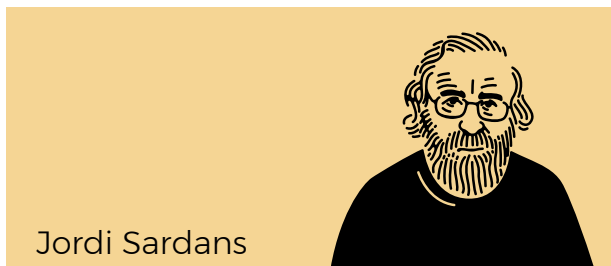

Josep M. Oliva

Protegim els burros

De vegades alguns poetes i alguns cantautors expliquen el mateix que nosaltres havíem pensat molts cops, però ho expressen d'una manera tan sublim i amb unes paraules tan precises que ens deixen meravellats. Llavors, més enllà d'apreciar la seva vessant artística, experimentem aquella sensació tan reconfortant que ens sobrevé cada cop que descobrim algú amb qui estem en sintonia. També amb alguns articulistes he tingut una sensació semblant. Em va passar fa pocs dies llegint a *La Vanguardia* una columna del periodista Josep Martí Blanch. Parlava de la deriva demencial que està prenent la política educativa: «El darrer invent és que el batxillerat pugui aprovar-se amb una assignatura suspesa. És una passa més en la devaluació del coneixement i de l'esforç (...). Però això no acabarà aquí (...) el més probable és que no trigui gaire a aparèixer algun pedagog que promulgui la necessitat que qualsevol persona, pel sol fet de tenir nom, cognoms i DNI, tingui dret a un títol universitari. Una mena de renda bàsica universal aplicada a l'educació que limiti els danys de la desigualtat, paraula que serveix com a comodí per justificar qualsevol disbarat en nom de la bona voluntat».

La renda bàsica universal seria una paga que cobriria la supervivència i que rebrien de per vida i sense cap requisit tots els habitants d'un país. Hi ha qui diu que desincentivaria el treball i qui opina que dinamitzaria l'economia i trauria de la misèria molta gent. Segur que tant des del punt de vista econòmic com humà és una opció que mereix ser estudiada. Però és clar que aquesta mena de renda universal a la qual tothom tindria dret no es pot extrapol·lar a altres camps, com tan irònicament explica el Josep Martí al seu article. L'any 1934, Enrique Santos Discépolo va escriure el tango *Cambalache*, on parlava de la decadència que havia arribat amb el segle XX: «Todo es igual, nada es mejor/ lo mismo un burro que un gran profesor», cantava. Ni s'imaginava la decadència que ens arribaria amb el XXI. Els pitjors alumnes i els més maleducats seran aprovats en nom de la igualtat i tots tindran el mateix títol perquè ningú no se senti discriminat. Els burros seran els que s'esforcin. Per als polítics que es diuen progressistes (?), la idea de justícia social és aconseguir que ningú sobresurti, fins que la misèria cívica i cultural ens iguali a tots.

Jordi Sardans

Eudald Carbonell, lúcid

En una xerrada a la Sala Plana de l'Om, dins el cicle *Travessa cap el 2022*, després de repassar *Humanització o extinció: 10 conceptes d'espècie*, Eudald Carbonell va reflexionar sobre la consciència crítica de l'Homo Sàpiens. En el col·loqui defensava que la socialització en la tecnologia és la manera més eficient dels humans d'adaptar-nos. La diversitat sorgeix a conseqüència de la deshumanització, amb discussions ètiques que es debaten per utilitzar les consciències. S'adona que hi ha una quantitat d'informació brutal, on també «els imbècils comuniquen. Per tant, estem fotuts». Cal protegir la consistència del que es diu, reflexionar i actuar, per créixer en un ambient de coneixement. Els fets passen a un ritme brutal i el temps entre les emergències i la socialització s'ha fos. La velocitat provoca canvis en la selecció històrica, per culpa nostra. El sistema de les civilitzacions ha marcat la història dels pobles. Filosòficament, s'explica per les jerarquies del poder i les estructures econòmiques, però sobretot per les qüestions lligades a la concentració del poder, que es produeix quan un grup es converteix en una classe extractiva. És a dir, que s'estructura de manera que utilitza els mecanismes del poder i els socialitza, des de l'aspecte judicial al de comunicació, per tal d'expandir-se a una escala brutal.

Carbonell va posar l'exemple de l'imperi romà, que es col·lapsa per la mala socialització en perdre la cohesió i s'acaba per culpa de les relacions socials de producció. Considera que la Segona Guerra Mundial socialitza definitivament la revolució industrial. Amb aquest ritme, la revolució científicotecnològica, si no hi ha una bona socialització i una diagnosi encertada, tindrà un cost enorme semblant a la socialització del capitalisme. Si ara es fan les coses previsiblement amb el cul, es provocarà una situació semblant de pèrdua demogràfica al planeta, de grans dimensions. L'antropòleg es mostra rotundament contrari a la història acadèmica, que només serveix als professionals per poder viure i cobrar cada mes. «Sense conèixer el passat, no podràs viure el present, ni predir el futur». Això és mentida, afirma rotundament. «Sense identitat, no hi ha diversitat». Quan no ens podem reconèixer nosaltres, desapareixem. És així de senzill. El cas de Catalunya és clar; de minoria que estem en lluita, senzillament perquè no volem perdre la nostra identitat. No és un procés d'essencialitat filosòfica sinó d'ecologia històrica.

Josep Ramon Mora

Cap a una economia de l'escassetat

any 1968, un petit grup de científics i polítics de diversos països es van reunir a Roma per parlar dels canvis que s'estaven produint en el planeta com a conseqüència de l'activitat humana. Van fundar l'anomenat Club de Roma que va patrocinar l'elaboració de l'informe *Els límits del creixement*, encarregat al Massachusetts Institut of Technology i publicat l'any 1972.

Fa pràcticament cinquanta anys, l'informe *El límits del creixement* ja advertia de la impossible viabilitat d'un creixement econòmic permanent de la població i dels seus consums i deixava clar que, en un planeta físicament limitat, no es podia tenir la pretensió d'augmentar sense límits l'extracció de matèries primeres, la contaminació de les aigües i l'aire o la degradació dels ecosistemes.

Des d'aquell primer informe, el Club de Roma ha anat publicant successives actualitzacions, que no han fet més que reafirmar que els estils de vida actuals estan col·lapsant les funcions ecosistèmiques i esgotant els béns no renovables sobre els quals es fonamenta l'economia i la regeneració dels sistemes vius. Més enllà dels informes i advertiments dels experts, els fets que podem observar cada dia llegint les notícies confirmen que el capitalisme globalitzat ha anat perfeccionant, al llarg de les darreres dècades, els mecanismes d'apropiació dels béns comuns –aigua, terra, energia, materials i treball humà– en benefici d'una minoria. El planeta té límits, però el capitalisme continua traient-ne profit com si no hi hagués un demà i convertint en escàs allò que podria ser suficient per a tothom si s'hagués actuat des de fa dècades limitant els abusos i repartint millor.

Malgrat les crides a fer una economia sostenible, em temo que ja hem fet tard en algunes coses i no trigarem a entrar, si és que no hi som ja, com assenyalen alguns indicis, dins d'una etapa d'escassetat. Però si aquesta escassetat la deixem en mans del capitalisme globalitzat acabarà sent utilitzada per mantenir o incrementar els nivells de desigualtat i d'injustícia. Hi ha molts sectors de l'economia

@nellodonto

«No trigarem a entrar, si és que no hi som ja, com assenyalen alguns indicis, dins d'una etapa d'escassetat»

que ja ensaliven pensant en els beneficis d'una economia del desastre i de l'escassetat: l'agroindústria, les empreses d'energia, les companyies subministradores d'aigua, les empreses de seguretat, les asseguradores...

Governar sempre ha estat sinònim d'administrar recursos limitats. Però ara ja no som a temps de governar allò que ens ve a sobre només amb retocs, per molt progressistes que siguin. Fan falta canvis profunds en la producció, el consum i les formes de vida. Fa falta desmuntar els lobbys i *xiringuitos* empresarials. Uns exemples clars els tenim amb els recents canvis de tarifa elèctrica. El govern està intentant desincentivar el consum en determinats trams horaris, però això no és cap solució si no s'intervé l'oligopoli elèctric i es reestructura el mercat. O en la transició cap a les renovables, que està fent proliferar projectes de parcs eòlics, sense cap mena de planificació, sense pensar quanta energia fa falta, per fer què i a costa de què.

Susana Ramírez

Una mestra rebel

«El rock és una filosofia de vida», destaca la manresana Susana Ramírez, una cantant que al llarg de la seva vida ha trepitjat fort tant en el terreny vital com el musical. Aquest estil descarat, atrevit i, a voltes, rebel sempre l'ha definit a l'hora de perseguir els seus objectius. Amb vint-i-pocs anys, va pujar a l'escenari del local on treballava com a cambrera per cantar per primera vegada davant del públic *My heart will go on*, de Celine Dion. Un gest d'atreviment que li va obrir les portes de l'univers musical amb el primer grup de música, Channeling. Una formació a la qual després la seguien d'altres, ja que Ramírez no ha deixat mai de projectar nous reptes. La seva és la història d'una mestra d'educació infantil amb un talent artístic innat que l'ha dut a actuar en ciutats d'arreu de Catalunya. «La música m'ha definit des de sempre», rebla.

Nacuda a Manresa l'any 1978, va créixer en una família amant de la música. «El meu pare tenia cultura musical, igual que la meua àvia, que un bon dia em va regalar un casset de doble platina», explica. De ben petita ja va començar a adquirir les seves primeres cintes amb les que enregistrava la seva veu amb les cançons de la ràdio de fons. De fet, no és estrany que de seguida se li despertés l'interès per aquest art, ja que es va impregnar dels colors musicals dels anys vuitanta, quan el país vivia un despertar cultural que acabaria marcant tota una generació. Malgrat el seu amor creixent pel sector artístic, que també era visible en els poemes i els relats que escrivia a l'escola, els seus pares la van dissuadir de la idea d'agafar aquest camí. «En aquell temps, calia ser metge o advocat per tenir un cert prestigi», destaca. Finalment, va decidir especialitzar-se en l'educació infantil, però la música va continuar batejant dins del seu cor.

Els intents de treure-li del cap les ganes de cantar no van ser tan forts com la seva passió. Al primer grup, Channeling, en van seguir d'altres com Band'd'festa, una formació on va estar cinc temporades plenes de viatges per carretera, de concerts dia sí i dia també i de somriures amb la resta d'integrants. Un dels projectes que més ha marcat la seva carrera i que ho continua fent a dia d'avui és Su & Si, un duet acústic format juntament amb Josep Simón. «Ell és un referent i alhora un gran amic que m'ajuda a equilibrar-me quan tinc un dia fosc», remarca. Tots dos, juntament amb altres artistes, van formar l'any 2016 Mr. Hyde, un grup de versions de música rock al qual Ramírez dedica molt temps i esforç. «El grup s'ha transformat al llarg dels anys amb músics que han marxat i altres nouvinguts, però sempre ha mantingut l'essència del principi plasmada en el nom. Mr Hyde és un personatge creat pel dramaturg Robert Louis Stevenson que encarna la insolència i la foscor que portem a l'escenari», subratlla.

En efecte, a l'hora d'interpretar temes de Guns N' Roses, Led Zeppelin o Bon Jovi, Ramírez deixa de banda la dolçor que desprèn quan exerceix de mestra i es converteix en una diva del rock amb un vermell encès als llavis, uns pantalons ajustats de cuir i una veu amb un ventall de tonalitats que glaça els ossos. «De dilluns a divendres soc mestra, però quan pujo a l'escenari em transformo en un Mr Hyde fosc, atrevit i irreverent», confessa. Aquest cor rebel que porta a dins explota en escena i, per aquest motiu, cantar sempre és un acte de llibertat. En aquest camí musical, sempre encoratjador, però també difícil i esgotador, el David, el seu marit, també músic, sempre ha estat al seu costat, aplaudint-la i animant-la a fer realitat els seus somnis. «Al David l'hi dec tot».

El turisme càmpers es fa popular

Al carrer de Sabadell, la nau de Camper Tecnologies. Amb el Txus, l'Arnau, el Pol i tota la colla que va voler posar entre Francesc Valdeolivas, cap de vendes, i a la dreta, Pere Font, l'enginyer des del primer dia. Aquest mes de juliol tenen el repte de superar la producció de les vint unitats.

Es tracta d'un fet contemporani: la passió per les furgonetes, les càmpers o les autocaravanes. Aquella antiga dèria de la classe mitjana per disposar d'un apartament a la costa o bé instal·lar la caravana al càmping tota la temporada d'estiu ha deixat pas a una pràctica més lliure, itinerant i cada dia a l'abast de més butxaques. Fins al punt que alguns d'aquests vehicles ja no són un recurs puntual per a les vacances sinó que, si molt convé, poden esdevenir l'habitatge quotidià.

Ramon Fontdevila i Subirana

Arriba l'estiu, que és temps de vacances. És ara que tothom somnia adormir-se a la fresca del

Pirineu o bé despertar-se a peu de platja, amb el primer raig de sol. Uns desigs que, avui, ja no depenen d'una reserva d'hotel ni tampoc d'una segona residència: n'hi ha prou amb una furgoneta més o menys preparada. La llibertat i la comoditat de portar la casa a sobre! Després, les imatges que es pengen a Instagram han acabat de fer la resta, com si encara fos possible plantar-se als peus del Pedraforca sense més companyia que els rocs de la tartera... Per tot plegat, les *furgos*, càmpers o les autocaravanes més confortables s'han anat popularitzant i, amb la pandèmia, encara més. Tothom en vol una! Llogada, comprada o reciclada. A l'ombra del fenomen han crescut aquells manetes que són capaços de fer-se uns mobles per acoblar al cotxe,

mitjançant tutorials de Youtube. Però també, i des de Manresa mateix, han sorgit noves empreses que produeixen cada dia *urban càmpers* amb voluntat

Avui, les furgos, càmpers o les autocaravanes més confortables s'han anat popularitzant i, amb la pandèmia, encara més. Tothom en vol una! Llogada, comprada o reciclada.

d'assortir no només la demanda nacional sinó, i així que els ho autoritzin, la de tota Europa.

Qüestió de mides... i preu

Temps era temps, de cases sobre rodes només hi havia aquelles rulots que van arribar amb el primer turisme francès, i que entre nosaltres van adoptar el nom de caravanes. Posteriorment, i

amb la incorporació d'un motor, naixia l'autocaravana. Les primeres, grosses i pesades, es reconeixien pel seu format de caputxina –això és, un llit muntat sobre la cabina de conducció, talment una caputxa. Després, les autocaravanes van guanyar lleugeresa amb els models perfilats i també més espai amb els models integrals, que són aquelles que incorporen el punt de conducció al conjunt de l'habítacle. I finalment han guanyat independència: poden estar-se alguns dies tibant l'aigua, el gasoil i l'electricitat que porten acumulada. Molt genèricament direm que es tracta de vehicles que van des dels 6 als 8 metres de llargària i que, de nou en nou, superen de seguida els 65.000 euros i fins més enllà dels 100.000. I mentre no pesin més de 3,5 tones es poden conduir amb el permís B.

Paral·lelament l'oferta conviu amb les càmpers, força més econòmiques ja que aprofiten l'estructura d'un furgó comercial i l'adapten per acampar. Ras i curt, el *camperitzen*, seguint l'estela

Els Llasera-Orgaz, pioners

Joan Llasera i Leo Orgaz fa trenta-quatre anys que es van comprar la primera autocaravana. Ell venia d'una experiència iniciàtica: «l'any 1984, en l'expedició del Centre Excursionista de la Comarca de Bages al Pic Payu, al massís del Karakorum, vam conduir des de Manresa fins al Pakistan amb un camionet de tres tones amb tot el material... i després el vam tornar, és clar!». El Joan recorda que era un vehicle que els deixava comercial Morros, que era un dels principals patrocinadors, «i ens el van preparar amb la cabina foradada amb una serra de disc per passar directament a la caixa. Una mica bèstia tot plegat, sí, però al darrere hi dormíem i hi menjàvem mentre fèiem molts milers de quilòmetres. Aleshores ja vaig pensar que viatjar així estava molt bé!».

Amb la primera criatura –tots dos del CECB: ell muntanyenc, ella d'espeleologia– va venir també la primera acampada. La Leo recorda els penjaments del Joan. «La tenda, la banyera, tot aquell enrenou. El Joan va dir que era l'última vegada que sortia de vacances amb canalla. Vaja, que o bé ens compraràvem una autocaravana o no sortíem més de casa!». La van anar a buscar a Bilbao, de segona mà. Va ser una de les primeres de Manresa, el gener del 88, i els va durar set anys. «Amb la segona criatura vam anar a buscar-ne una de més gran. I hem viatjat per tot Europa. Fent muntanya o entrant a ciutats. Fins a Escòcia, Dinamarca o un parell de vegades a Noruega!». La Leo i el Joan avui tenen una integral, més moderna i amb aire condicionat i tot, encarregada a Alemanya i que els va suposar una espera de sis mesos. «Tenim la petita de les més grans... però és que viatjar amb això està molt i molt bé –rebla el Joan– i mira que en trenta anys d'anar pel món ens ha passat de tot, eh?».

Joan Llasera i Leo Orgaz amb Xevi Dalmau ara fa trenta anys

d'aquells hippies que, fa més de mig segle, es van empecar la transformació d'una furgoneta de transport Volkswagen en un petit habitatge, amb llit plegable i fins un moble de cuina amb pica. A partir dels 5 metres, avui de càmpers n'hi ha de tota mena i mida, sovint amb sostre enlairable i fins i tot bany complet, i un ventall de preus que arrencarien en els 40.000 euros.

Només en aquesta última dècada s'han incorporat a l'oferta les minicàmpers, furgonetes adaptades, mínimes, que a partir dels 4,4 metres i 30.000 euros també poden contenir de tot, o gairebé. Aquestes furgonetes, que per mida encara entren a qualsevol pàrquing, es condueixen amb la mateixa facilitat d'un turisme i són les que reclamen una menor inversió.

Al capdavant el mercat d'ocasió, i sobretot la presència d'ofertes entre particulars a Internet, ha acabat de fer popular aquesta fal·lera, enmig de gangues que poden ser autèntiques o només preteses. Feu la prova i teclegeu «camper» o «camperitzar» a Google: una allau de proveïdors, distribuïdors i instal·ladors envairan la vostra pantalla. I d'entre l'oferta, i si voleu aventurar-vos en l'apassionant món del bricolatge, trobareu propostes tan properes com la del santpedorenc Albert Clusella, amb un canal a Youtube (*Albert's Overland*) i milers de seguidors a Instagram. Seguiu-lo i, si disposeu d'un garatge i quatre eines, animeu-vos a fer del vostre vehicle una llar... en trenta dies!

Una furgoneta manresana i a l'abast

L'any 2013 Francesc Puigmal era responsable de vendes de Nissan a Manresa. Els temps no eren bons i recorda que aquell estiu, en un viatge familiar per Alemanya, va adonar-se de la multitud de càmpers que hi circulaven, però, també, dels preus que tenien. Aleshores va tornar amb una idea: aconseguir un producte *low cost*, de mides reduïdes com tenen els japonesos: «Vam camperitzar la Nissan Evàlia, una NV200, i amb la primera prova ja vam veure que podria anar molt bé!». L'any 2014 el producte estava creat, «i vam vendre la primera, sota

Francesc Valdeolivas i Francesc Puigmal al seu establiment de Camper Tecnologies

el paraigua de Sanfeliu Motors. Una NV200 amb sostre elevable, tot en 4,4 metres!». L'any 2015 s'incorpora com a cap de vendes Francesc Valdeolivas i el 2017 registren una empresa que no ha parat de créixer: Camper Tecnologies. Els primers anys van preparar més de 400 unitats NV200 i després van diversificar marques. També produeixen el seu propi model de sostre elevable i s'encarreguen de tot el procés d'instal·lació, mecànica i venda. «Amb un enginyer i un mecànic, l'any 2018 érem una empresa de quatre persones. Ara mateix ja en som setze!».

Francesc Valdeolivas avala l'encert de la idea: «Així com hi ha gent que destina 30.000 euros en un cotxe, nosaltres

per aquest preu oferim un plus: pots anar de càmping amb el mateix vehicle de la teva vida normal!». Al primer Saló del Caravàning en van vendre 9, al segon 21. Valdeolivas afegeix: «Ara mateix és una bogeria, preparem 15 cotxes al mes, i el mes entrant més de 20! Amb el procés complet d'instal·lació, pintura, i homologació. Una feina professional, certificada i auditada. Res de bunyols! Avui tothom s'hi veu amb cor, i cal anar amb compte: el sector ha de guanyar professionalitat».

Un producte de proximitat

Camper Tecnologies té l'establiment a la cantonada Trieta amb Sant Cristòfol, i molt a prop un ampli taller. Si sou propietaris d'una furgoneta, per

9.000 euros us instal·len el sostre elevable, la segona bateria i calefacció estàtica. Però també us poden vendre un vehicle nou de trinca, tot a punt: «Un vehicle que es vol de quilòmetre zero –argumenta Francesc Puigmal– La democratització de les càmpers només pot ser així, de proximitat. Nosaltres comprem els cotxes als concessionaris de Manresa. Tenim molt bon rotllo amb Sarauto o el grup Camps, i hem buscat l'homologació de cada marca. De Nissan, és clar, que és d'on venim, Sanfeliu. Però també del grup PSA –Peugeot, Citroën, Opel...– i ja estem esperant la nova Renault Kangoo!». Certament, en els 4,90 metres d'aquestes furgonetes tot plegat sembla un miracle. «I sí que són petites, però nosaltres evitem el qualificatiu de mini i les hem batejat com a *urban càmpers*. Ens agrada més el concepte, les defineix millor».

En xifres, Camper Tecnologies va comprar l'any 2020 més de 100 cotxes als concessionaris locals, «i sumant particulars, l'any passat en vam facturar 129, i això que amb la pandèmia vam tancar un parell de mesos!». El 2021 sembla que podria tenir uns resultats espectaculars, i Francesc Valdeolivas està molt content: «Ara mateix tenim xarxa, amb distribuïdors a Fuerteventura, al País Basc i a Astúries... i ben aviat serem a Granada i Madrid! Que la gent no s'hagi de desplaçar 1.000 quilòmetres per veure una càmping nostra!». Al despatx del taller, l'enginyer Pere Font està enllestint l'homologació per a la UE. Valdeolivas ho subratlla: «Què et sembla? Estem preparant el salt a tot Europa amb tecnologia manresana!».

La comoditat de les autocaravanes

Des dels primers setanta, a Manresa hi havia les caravanes de cal Cots, al capdamunt de la Pujada Roja. Abans havien venut tractors, però van atrapar la universalització del càmping i, des de 1985, són al peu de la C-16, vora la recta de Sallent. Una enorme parcel·la amb centenars de caravanes i autocaravanes destinades a la venda, lloguer o esperant fer el manteniment, i que ressonen a la societat Esplai Caravàning.

Una camperització de 100 euros

Bruna Roca i Aina Garcia són dues amigues que comparteixen la passió per l'esport i la muntanya, i un passat a l'escoltisme. Plegades, i d'acord amb les seves respectives parelles, fa temps van emprendre una camperització de caràcter auster. «De primer –explica la Bruna– cadascú va buscar pel seu compte una furgoneta que de dilluns a divendres fes de cotxe i els caps de setmana de càmpers». La coincidència es va resoldre a favor d'una Peugeot Rifter i això que l'Aida, a remolc del boom post covid, no ho va tenir fàcil. «Havia anat a visitar tots els concessionaris i no en quedaven! Vaig estar de sort a Sarauto, amb una que els l'havien encarregada però que a última hora algú no es va quedar». El final del confinament les dues parelles se'l van passar rumiant quina mena de mobles es farien, comptant amb l'avantatge que al seu model els seients plegats formen una base plana. La Bruna remarca l'economia de l'opció: «Només volíem un moble per als caps de setmana d'estiu, sense complicacions. I això ho vam resoldre amb una fusta que es desplega, quatre frontisses i uns peus de fusta massissa. Rudimentari però pràctic: tot plegat pesa deu quilos i ens va costar 100 euros. Bé, una mica més perquè després vam anar a comprar tres matalassos de nadó, dels més econòmics, que col·loquem transversalment. Posem que al final la cosa surt per 130...».

L'Aina, a més a més d'escalar, esquia. «A l'hivern sopem al bar i, en acabat, com que es tracta de dormir, ens emboliquem amb nòrdics i mantes. I et llesves a pistes!». Sigui com sigui, totes dues també tenen clar que és una fórmula temporal. La Bruna afegeix que «ara no pagarem per tenir uns mobles a mida o una calefacció estacionària» i està segura que a la llarga ja trobaran una cosa més gran. «Mentrestant sempre podem anar modificant allò que ara tenim». La seva família li fa d'exemple: «el meu germà té una NV200 i els meus pares una VW Califòrnia...». I totes dues ja frisen per anar aquest estiu fins als Picos de Europa.

seu punt fix i volen moure's amb el seu turisme. Encara se'n venen i té el seu públic». Ara bé, l'autocaravana és l'estrella. «Després de tants anys al sector, em trobo per primer cop que els amics s'interessen per la meua feina, per les característiques, les mides, les distribucions... i ha esdevingut tema de conversa!». L'Isaac comparteix la idea de la febre de furgonetes, i ja li està bé. «De fet, nosaltres venem autocaravanes i també càmpers. I jo ja ho he passat: tota aquesta gent jove que avui s'arregla una minifurgoneta com a sinònim de llibertat i mobilitat també es faran grans... i voldran més comoditat. Perquè la diferència pot ser això, per exemple: un bon bany, una dutxa d'aigua calenta...».

«Hi ha preus per a tot –diu González–, començant per les que nosaltres mateixos venem al cap de dos anys de llogar-les». Esplai Caravaning forma part de la xarxa McRent i habitualment disposen de fins a 32 unitats de lloguer. «Amb aquestes, després de dues temporades, hi pots accedir a partir dels 30.000 euros i d'aquí fins allà on vulguis, talla XL i tot! Ara bé, si no saps ben bé què vols jo sempre suggereixo començar pel lloguer. Per exemple l'estiu passat, amb la pandèmia, les famílies, com a grup bombolla, volien provar una autocaravana, i els les vam llogar, és clar. Volem clients contents, amb experiències satisfactòries. Després si de cas ja vindrà la resta». A Esplai Caravaning fa quaranta anys que representen les més prestigioses marques alemanyes i l'Isaac està convençut que el públic d'aquí, com ja ha fet l'europeu, s'incorporarà de ple a les vacances amb autocaravana. «Som catorze treballadors. I si abans, amb les caravanes, tot era molt de temporada, amb uns hiverns molt fluixos, ara es va fent tot més regular, durant tot l'any. Des de qui lloga per a un esdeveniment esportiu de cap de setmana a la família que t'arriba de Nova Zelanda i que vol fer la volta a la península en trenta dies!»

El mercat d'ocasió: «Tothom en pot tenir una!»

Des de fa 20 anys que Àlex Pros, d'Automòbils Pros, es dedica als vehicles

Isaac González n'és el responsable i, fill d'un dels tres socis fundadors, ho té ben apamat. Hi treballa des de fa 20 anys i ha passat per la secció de recanvis, la d'accessoris i ara és cap de vendes. «La tendència en quinze anys

s'ha capgirat. Si abans les vendes eren d'un 80% caravanes i d'un 20% autocaravanes, ara és al revés, per no dir que les autocaravanes són el 90%». Els caravanistes hi són, però. «La gent de caravana és molt de caravana, van al

Isaac González a l'Esplai Caravaning. A sota Juanjo Fernández d'Automòbils Pros

d'ocasió a Sant Joan de Vilatorrada. Ara en fa vuit, però, que va entrar en el sector de les autocaravanes amb un nou espai al capdamunt de la Pujada Roja. Juanjo Fernández n'és el cap de vendes des del principi i ho ha vist créixer. Ell prové del món del taxi. Van ser gairebé deu anys que, segons ell mateix afirma, li van suposar un màster de psicologia. Ara mira de comprendre els seus clients tot just passen la porta de l'establiment. «Tenim tota mena de públic, des de joves que s'inicien al món del càmping fins a persones que saben exactament què volen. Per a tots ells has de conèixer molt bé els vehicles que posem a la venda». També hi ha qui busca un canvi de vida radical, i fa memòria d'un parell de casos de «jubilats que s'han venut el pis per comprar una autocaravana ferma i anar a voltar món. Uns em van escriure des de la Conxinxina, els altres no els he vistos més...».

Convençut que tothom en pot tenir una, la idea del Juanjo és disposar de tota mena de models que ell mateix s'encarrega d'anar a buscar a França, Alemanya o Itàlia. «Són països amb

Regina Zacarés, domicili provisional

Regina Zacarés és de Gandia i des de fa un parell d'anys fa substitucions, al País Valencià i també a Catalunya, en centres públics de formació professional, dins la família de serveis a la comunitat. Quan va rebre la proposta de venir una setmana a l'institut Guillem Catà, 500 km al nord d'on viu, no va rumiar-s'ho gens: cop de *furgo* i amunt. «Jo viatjo força perquè m'agrada l'esquí i també l'alpinisme, i ja tinc una VW Transporter sempre a punt. Nomes em fa falta trobar un lloc per dutxar-me, això sí!». Portar la casa a sobre, tal i com fan els cargols, també té avantatges: si més no, econòmicament, deu ser de les poques maneres que resulta un desplaçament tan llarg per a una substitució tan breu. La Regina va passar per diversos pàrquings de la ciutat, també a l'Agulla. I fins va aprofitar un dia per anar a Barcelona a visitar uns amics. «Busco llocs tranquils, però que no siguin insegurs. També vaig anar al de Santa Cecília, a Montserrat, que és un pàrking que ja coneixia i té càmera de vigilància».

A Manresa, la Regina no era pas l'única que dormia a la furgoneta. El regidor Joan Calmet manifesta que la policia local en té almenys tres de localitzades, pel cap baix. «Van canviant de lloc i sí, són l'habitatge habitual dels seus ocupants. Molt discretes, no generen problemes ni, quan se'ls ha ofert, requereixen suport de serveis socials». El lloc més usual acostuma a ser vora algun súper que els proveeixi de producte fresc o que disposi de bugaderia. També cíclicament al pla de la Cova. Amb tot, no ha estat possible parlar amb cap dels seus ocupants. I un darrer apunt que tothom ha desmentit: el mite local d'autocaravanes a l'entorn de la FUB per hostatjar alguns estudiants francesos de Fisioteràpia, que provindrien del departament de l'Arieja. Si de cas hi veieu alguna autocaravana, certament prou polsegosa, és que pertany a algun veí de la zona.

més cultura i tradició càmping i, és clar, amb més mercat. Aquí tot just les estem descobrint! Nosaltres les anem a buscar, les comprem i les portem directament al nostre taller de Bufalvent. Repassem o reparem, sigui planxa, motor o mobiliari. I tot i que la competència ha crescut nosaltres ens defen-

sem bé: en un any podem entregar 150 autocaravanes, des d'una VW Transporter camperitzada fins a una integral de les d'alta gamma, tot a preus francament interessants». El Juanjo us fa pujar aleshores a una baluerna de 7,20 metres i us posa davant d'un llit de matrimoni colossal. «És el dormito-

ri que s'anomena d'illa, per estar com a casa». Segons ell, el secret és tenir una bona exposició, amb tota mena de vehicles, que la gent pot visitar amb llibertat, davant per davant la rotonda del Guix. «Això sí, els marges que ens queden són mínims, la competència és creixent i hi has de ser totes les hores. A més a més els impostos són elevats, fins i tot en aquests vehicles que ja tenen l'IVA liquidat. L'estat ens acaba d'esprèmer!». A l'hora de marxar, l'home encara tira la canya: «Ja ho he vist, ja, que t'has fixat en aquella Volkswagen groga, eh? Sostre alt i batalla llarga, aquí van molt buscades. Una oportunitat que vaig portar jo mateix des d'Alemanya!». I sense perdre l'alè, allà mateix us fa preu: «Va, pensa-hi home, que te la deixem per 29.000 euros!».

Cal Camper, l'opció del lloguer

«A la canalla les vacances en càmping els encanten: t'estalvien horaris i pots dormir on vulguis perquè no has d'arribar enlloc. Són pura flexibilitat!». Qui així parla és l'Ascen Martínez, propietària de Cal Camper. L'Ascen, que és professora d'anglès i francès a la FUB, va tornar a Manresa, fa setze anys, amb un company escocès, tots dos professors d'idiomes. «Tornàvem d'uns anys al Japó i, abans, havíem fet una mica de turisme. I recordo una estada a Nova Zelanda, amb autocaravana, que ens va encantar. Fins al punt que un cop aquí ens en vam comprar una amb la intenció de llogar-la. Si no ens anava bé, sempre ens la podíem quedar nosaltres!». Per sorpresa seva, i després de tres anys, el 2007 ja en tenien quatre.

L'Ascen i el seu company, amb la versatilitat dels idiomes i la generalització d'internet, no tenen cap establiment i treballen des de casa, a les Brucardes. «Tot ho vam anar fent sense botiga, només lloguem per internet i telèfon, i a la pàgina web ja es poden consultar totes les condicions i preus!». Avui disposen de cinc vehicles, sense voluntat de créixer més. «Som una empresa petita i familiar, molt de temporada. A l'hivern faig classe, sóc mestra de vocació. Però a l'estiu treballo amb les autocaravanes, que ja m'agrada trobar-me amb gent!». Reben clients d'arreu del

món, que sovint cal anar a buscar directament a l'aeroport, però, d'ençà la pandèmia, treballen sobretot amb un públic més proper. «Amb la covid la gent evita hotels i busca solucions com a grup bombolla: moltes famílies van descobrir-nos aleshores i tothom torna encantat! I encara que deu o quinze dies de lloguer són diners –els preus són a partir dels 145 euros diaris– surt molt més a comte que comprar-la, guardar-la, assegurar-la i mantenir-la. Només s'han de fer números...».

Pernoctar no és acampar: la normativa

La normativa sobre l'ús de les càmpers és molt general i, de fet, permet dormir en un vehicle aparcat sempre que no s'acampi; és a dir, que no sobresurti res dels seus límits. És clar que alguns municipis ja han començat a establir normatives més restrictives, bé sigui a les zones litorals –ara mateix, Sant Carles de la Ràpita, al Trabucador– o, més a prop, a l'entorn de les zones de bany del Solsonès –Ribera Salada, l'Aigua d'Ora i el pantà de Sant Ponç. Sembla evident que els propers anys, en paral·lel al creixement càmpers, la normativa guanyarà concreció. «A Manresa ara mateix no tenim ordenança pròpia ni, tampoc, un espai d'acollida com ara mateix ja tenen a Navarcles o Avinyó» reconeix Joan Calmet, regidor de Turisme, Projectió de ciutat i Seguretat ciutadana a l'Ajuntament de Manresa.

Des de l'àmbit empresarial, Francesc Puigmal espera aquesta llei general, «el que no és normal és que cada municipi faci la seva guerra». Reclama una regulació general que permeti pernoctar i, alhora, l'establiment d'espais «a la manera d'aquells càmpings francesos o alemanys, a tocar la zona de vianants dels municipis, que només permeten dues nits d'estada, econòmics i amb vigilant, on pots trobar aigua, buidar el dipòsit d'aigües grises o anar a sopar xino-xano a un bon restaurant. Ja sé que no és possible, però un lloc així, ideal, seria la zona on hi havia la Carpa del riu». Amb aquesta voluntat, han fundat el gremi de fabricants de vehicles càmpers, «i Camper Technologies hi és des del moment fundacional: amb

Ascen Martínez, de Cal Camper, davant d'un dels seus cinc vehicles de lloguer.
A sota, autocaravana a l'avinguda Universitària: no hi ha estudiants

Una foto davant la Cova

Foto: Frances Rubí

Com que tots tenim parents, amics i saludats amb furgoneta, des d'El Pou de la gallina vam convidar una dotzena llarga d'aquests vehicles al pla de la Cova de Sant Ignasi per il·lustrar la portada, en una convocatòria que vam compartir també a Facebook i Instagram. Per això hem d'agrair la participació de Núria Caberol i Jordi Amblàs, amb la seva filla Jana: aquests lectors del Pou es van presentar amb una càmpers de 6,40 metres que tot just fa un any, en plena pandèmia, van adquirir. «A Banyoles, de segona mà. N'estem molt contents tot i que amb les restriccions no ens hem bellugat més enllà de França o Andorra». La Núria i el Jordi –els trobareu a Instagram: lavanllarga– van desplegar el tendal mentre Josep Roca, al costat, aixecava el sostre de la seva Califòrnia, molt més veterana. A tots ells el nostre agraïment. També a l'Aina Garcia Grau que va venir apressada amb una Peugeot Rifter patint, perquè no havia pogut anar-la a rentar. I encara a Nil Puig i Marta Salas, que van venir amb el Boi i l'Urgell en dos vehicles: una Dacia Dokker i també una Renault Trafic. Aquesta última, a més a més de fer de càmpers quan convé, de dilluns a divendres és l'eina de treball del projecte agroecològic l'Hort del Puig. Vam estar molt contents, però la veritat és que els tot aquest parc mòbil al final no cabia a la foto! Si més no, en la seva diversitat, va permetre que Francesc Rubí, a l'hora de la posta, realitzés unes imatges de primera. Un agraïment, al capdavant, compartit també amb tota aquella gent que les darreres setmanes s'han avingut a explicar-nos solucions enginyoses, viatges familiars o apunts pressupostaris de la seva camperització. I és que potser, fet i fet, aquesta eclosió del món càmpers anirà molt més enllà de la febrada actual.

El regidor Joan Calmet a la sala de reunions de l'Oficina de Turisme davant d'una foto de la Seu

voluntat de ser interlocutors amb les administracions i, també, assessorar tots aquells municipis que es plantegin acollir càmpers».

«El que no pot ser és que en alguns llocs et facin fora, perquè això ara mateix sí que és il·legal –diu Ascen Martínez, de Cal Camper. És clar que si ets de vacances tampoc no tens ganes de barallar-te però, seriosament, la solució passa per crear àrees d'autocaravanes. I no és veritat que sigui un turisme que no deixa diners! Potser no en deixa als hotels, però la gent menja, compra, va a restaurants i paga entrades. I per això han sortit ja àrees a Navarces, a Olesa, a Avinyó...».

Un espai a Manresa

No cal gaire experiència en l'univers càmpers per descobrir recursos que la xarxa posa a l'abast de tothom. Un d'ells és Park4night, que ofereix informació sobre espais on aparcar, dormir o rentar la roba. I es pot utilitzar com a suport o també com a navegador. A Manresa hi esmenta espais vora la plaça Bages, al Congost i també al barri de Sol i Aire, sobre la Catalana. També parquings com el del Carrefour o la Cova i, més idíl·lics, a la Salut de Viladordis. No és d'estranyar, doncs, que sovint aquí i a d'altres llocs hi trobem

autocaravanes, càmpers o furgonetes fent estada. Però cap d'aquests llocs són formalment per a autocaravanes, ni hi pots buidar residus ni recarregar aigua. Encara menys hi ha cap mena de vigilància.

Joan Calmet té ben present que aquest és un repte previst al Pla director de Turisme a Manresa, des de l'any 2015. «La demanada hi és i s'han valorat almenys tres zones, ponderant la connectivitat o la proximitat dels serveis. Entre la Balconada, l'Agulla i el Congost tot apunta que és aquí on trobarem la solució. Una zona esportiva amb possibilitats, amb parada de bus i que per la carretera de Cardona va a parar directament a la plaça de Sant Domènec». Calmet voldria tenir a punt l'espai per al proper 2022, com un element de suport a tota la campanya d'atracció ignasiana, però sap que la inversió haurà de competir amb moltes més demandes.

Segons el regidor, Manresa rep bé aquest tipus de nou turisme, que no considera en cap cas un problema sinó un avantatge. «La *furgo* de gent jove que pugui venir és el símptoma que anem en la direcció adequada i l'estem consolidant. I sense negar que temps a venir podria resultar un problema, ara mateix al nostre destí encara li queden anys per recórrer abans no tinguéssim un problema de gentrificació». Més distesament, el mateix regidor somriu per comentar que, a casa, també hi té una filla amb furgoneta...

Tothom coincideix que encara hi ha camí per córrer en serveis. «Falten més àrees on es pugui buidar les aigües grises i carregar d'aigua o fins i tot les bateries». Juanjo Fernández, que va i ve per mitja Europa, coincideix amb la zona del Congost. «L'espai és gran i tens el bus de sant Joan que et deixa directament a la plaça Europa, de cap al centre històric». Això o, recordant les fires de l'aixada o Mediterrània, ell mateix es posa a la boca el pàrquing temporal que s'ubicava a la zona de la Carpa. És al Congost, però, que el desig podria ser realitat el 2022. I molta gent d'arreu d'Europa segurament ho celebraria.

Vanlife, la vida en una furgoneta

Potser ho vau descobrir aquesta primavera, quan *Nomadland*, de Chloé Zhao, obtenia els Oscars a Millor pel·lícula, Millor direcció i Millor intèrpret per a Frances McDormand. Als Estats Units, Vanlife és un moviment social que aplega tot de persones nòmades que viuen en furgonetes o autocaravanes, de manera senzilla i un punt atzarosa. Aquells que la comparteixen la consideren una forma de vida més harmoniosa i, alhora, un acte de resistència contra el sistema. Sense els lligams d'un contracte de lloguer o una hipoteca, amb la furgoneta pots anar allà on vulguis i gaudir més d'allò que et plagui. Es tracta de desprendre's de tot allò que us sigui innecessari, redescobrint la bellesa de les coses petites i formant comunitats temporals amb desconeguts d'arreu del món.

És clar que la història de *Nomadland* arrenca amb el tancament de la fàbrica que alimentava tot el poble on vivia la protagonista. La precarització de les vides americanes, doncs, pot ser l'origen aquest moviment, que troba una sortida individual en cadascuna de les autocaravanes que amb més o menys condicions els acullen. Però el risc d'atomitzar els moviments polítics que vulguin respondre al capitalisme salvatge és també força evident. En aquest sentit, el filòsof i periodista Joan Burdeus advertia des del digital *Núvol*, que la filosofia política de *Nomadland* també té riscos: «Si et desentens de canviar les coses per escapar del diluvi amb la teva arca-caravana, el paratge natural que et dona la vida pot acabar devastat per l'increment de temperatura contra el qual no t'has preocupat d'organitzar-te políticament. El decreixement unipersonal no serveix per res sense una estratègia global coordinada». Sigui com sigui, mentrestant sempre es poden anar tirant milles...

REGALA TOT UN ANY D'INFORMACIÓ MANRESANA

Per només 44 euros enviarem la revista
cada mes a qualsevol lloc del món

Nom i cognoms _____

DNI _____ Correu electrònic _____

Adreça _____

Població _____ CP _____ Tel. _____

Subscripció a El Pou de la gallina, de _____ a _____ de _____ per
un import de 4 euros per exemplar, que pagarà:

Titular _____

Caixa o banc _____

Codi IBAN _____

Us demano que siguin pagats els rebuts al meu nom que presentarà l'Associació Cultural **El Pou de la gallina**.

(signatura)

Retalla o fotocopia aquesta butlleta i fes-la arribar a la redacció d'El Pou de la gallina, al carrer Sobrerroca,
26, 1r. 08241 Manresa (Bages). També pots enviar-nos un correu electrònic a l'adreça elpou@elpou.cat

POSSIBLEMENT EL MILLOR INTERNET DEL MÓN

www.fibracat.cat 1711

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA MONTSERRAT

SLC Manresa – SCC Bages · Passeig de Pere III, 68
Tel. 93 872 17 07 · manresa@cpnl.cat
www.facebook.com/SLCdeManresa

Inscripcions als cursos de català del CNL i a les proves de col·locació

La inscripció als cursos de català per a adults del període setembre-desembre es farà del 6 al 10 de setembre per als alumnes preferents (que han fet un curs al Consorci durant l'últim any) i del 13 al 15 per als nous alumnes. Els cursos començaran el 22 de setembre.

Es preveuen tots els nivells, per bé que atenen de forma prioritària les necessitats comunicatives de les persones amb menys autonomia lingüística en llengua catalana.

Si no s'ha fet mai cap curs al Consorci o no es té cap certificat oficial, s'ha de fer prova de col·locació (o de nivell): és gratuïta i es pot fer en línia. Concretament es podran sol·licitar del 5 al 23 de juliol i de l'1 al 15 de setembre a través de l'enllaç cpnl.cat/inscripcions. Com fins ara, aquestes proves tindran una validesa de dos anys.

Aprofitar els mesos d'estiu per fer les proves de col·locació permetrà als alumnes agilitzar molt més el procés d'inscripció del mes de setembre.

Aquestes informacions s'aniran actualitzant a la pàgina web del CNL Montserrat www.cpnl.cat/xarxa/cnlmontserrat/ i a les xarxes socials.

MARCS MIRALLS OBRA GRAFICA PINTURES LAMINATS DECORACIÓ

Mel. 13 - 08241 MANRESA. Tel. 93 872 65 58

Fax. 93 872 85 93 eltallerscp@gmail.com

Afis Bolaji Raji

Nigèria

Marta Cárdenas

« L'educació és un dret per a tothom, tots hem de poder decidir com volem que sigui el nostre futur »

La passió pel futbol ha estat sempre el meu motor per canviar. Durant la meua infància a Nigèria dedicava la meua vida al futbol i als estudis. A Lagos, on vaig créixer, vaig ser sempre el delegat d'esports de classe. Manresa ha estat el meu últim destí després de viatjar per tot arreu buscant noves oportunitats. Vaig marxar de Nigèria als divuit anys amb el meus companys de futbol i els entrenadors. Viatjar a Europa significava per nosaltres apropar-nos al futbol professional i Lisboa va ser la primera ciutat on vam fer estada. Les coses no van funcionar com creïem i tot l'equip es va acabar dispersant per seguir amb la seva carrera professional. Jo no tenia cap contacte a Espanya i l'única solució que vaig trobar va ser seguir un company fins a Ossa. D'Ossa vaig anar a Múrcia i seguidament a Madrid, on vaig viure un any. A Madrid em sentia molt bé físicament, però tenia clar que estava mentalment bloquejat, necessitava canviar d'aires, provar coses noves. Va ser una trucada del meu entrenador per acudir a un torneig a Sevilla el que em va tornar a posar en marxa. Però, de nou, les coses no van sortir com esperava i vaig haver de començar a treballar venent mocadors als passos de vianants de la ciutat. Vaig sentir que havia de fer un canvi per ser feliç. Vaig trobar una oferta de mosso de magatzem i vaig fer diners per poder buscar més tard noves oportunitats en el món de l'esport. La meua darrera parada abans d'arribar a Manresa va ser a l'Hospitalet de l'Infant. Vaig arribar-hi l'any 2006 i m'hi vaig sentir molt bé: la gent em coneixia, tothom era agradable, m'omplia jugar amb l'equip de futbol del poble. Els meus germans blancs de l'Hospitalet de l'Infant van ser els que em van ajudar a parlar català. Vaig començar a sentir interès per l'idioma i vaig fer cursos tant a l'Hospitalet com a Manresa. He notat que saber català m'ha servit per poder-me obrir a la gent i dirigir-m'hi sabent com explicar les coses. M'ho ha fet tot molt més fàcil. També van ser ells qui em van ensenyar a pintar i fer reformes. Es va convertir en la meua feina mentre jugava a futbol al poble.

Després de deu anys a Tarragona és quan torno a sentir la necessitat de moure'm. Així és com vaig arribar a Manresa fa cinc anys. Recordo que el primer que vaig fer va ser buscar un equip de futbol i interessar-me per com s'entenia aquest esport a la ciutat. Vaig apostar per combinar futbol i estudis: futbol al Manresa i estudis al Lacetània on vaig fer el Grau Mitjà de Mecanització. Des del moment que vaig venir a Manresa sempre m'he sentit recolzat i la major part d'aquest sentiment és gràcies a Càritas. Quan estic bloquejat i necessito expressar-me em va molt bé la seva ajuda, en tot moment s'han interessat pel meu dia a dia. Aquí a la ciutat, però, he notat que a la gent li agraden les persones que estan ja integrades, que es relacionen, que es mouen, que fan activitats. Hi ha molta gent amb necessitat d'ajuda i, encara que tinguis papers, sents que no estàs contribuint de forma activa a la ciutat, així que s'ha de treballar molt amb això. Amb alguns temes es pot ser flexible però amb d'altres no. L'educació és un dret per a tothom, tots hem de poder decidir com volem que sigui el nostre futur. El que m'agrada més de Manresa és la diversitat que té la ciutat. Estic molt agraït de la vida que tinc perquè sé que ningú m'ha regalat res, tot ho he aconseguit amb esforç, ganes i bona actitud. Jo sé el que valc, això ho tinc molt clar.

Què és el 5G?

Josep M. Macià Roldan,
gerent i secretari tècnic del Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa

Fa temps que sentim a parlar del 5G, la cinquena generació de telefonia mòbil, i ara sembla que serà una realitat aviat. La segona generació, la 2G, apareix el 1990 per la necessitat de poder tenir més gestió de trucades en pràcticament els mateixos

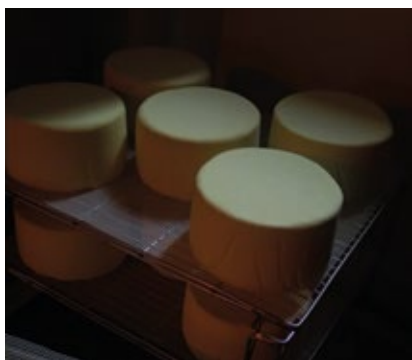
espectres de radiofreqüència assignats a la telefonia mòbil. Per això es van introduir protocols de telefonia digital que, a més de permetre més enllaços simultanis en un mateix ample de banda, permetien integrar altres serveis que anteriorment eren independents, com és el cas de l'enviament de missatges de text, denominat Short Message Service (SMS). La 2G englobava protocols diferents desenvolupats per diverses companyies i incompatibles entre si, fet que limitava l'àrea d'ús dels telèfons mòbils a les regions amb companyies que els donessin suport. Més tard va arribar el 3G, la tercera generació de transmissió de veu i dades a través de telefonia mòbil mitjançant UMTS (Universal Mobile Telecommunications System o Servei Universal de Telecomunicacions Mòbils). Els serveis associats amb la tercera generació proporcionen la possibilitat de transferir veu i dades no-veu (com la descàrrega de programes, intercanvi de correus electrònics i missatgeria instantània). Vam començar a navegar per internet des del telèfon mò-

bil! A continuació la 4G, l'actual, basada completament en el protocol IP (Internet Protocol), un sistema i una xarxa que s'aconsegueix gràcies a la convergència entre les xarxes cablejades i les xarxes sense fils. Aquesta tecnologia pot ser usada per mòdems sense fil, mòbils intel·ligents i altres dispositius mòbils. La principal diferència amb les generacions predecessores és la capacitat per proveir velocitats d'accés majors de 100 Mbit/s en moviment i 1 Gbit/s en repòs, amb una qualitat de servei (QoS) de cap a cap d'alta seguretat, que permet oferir serveis en qualsevol moment, en qualsevol lloc i amb el mínim cost possible.

Anem ara de cap al 5G. Aquesta cinquena generació de comunicacions sense fil és la que farà que veure una web al mòbil sigui com obrir qualsevol altre arxiu, amb una velocitat tan ràpida que hauríem de poder carregar vídeos a Ultra HD o models en 3D gairebé sense parpellejar. L'estàndard oficial ja ha estat aprovat i promet ser entre 10 i 20 vegades més ràpid que les actuals connexions mòbils. Però més important encara és la disminució de la latència: el temps que triga a transferir un paquet de dades dins de la xarxa, el temps que dura a arribar una acció des que la fas fins que es consumeix. Actualment ja hi ha latències reduïdíssimes, però el 5G promet baixar-les a 1 o 2 mil·lisegons. Això vol dir que les interaccions amb Internet o el núvol seran gairebé instantànies. I sumat a les velocitats de descàrrega farà que si prems en una foto que tens al núvol trigui el mateix en obrir-se al mòbil que si la tinguessis ja dins de la seva memòria. Una experiència instantània d'interacció que revolucionarà totes les aplicacions mòbils. Les connexions semblaran en temps real. Aquesta dada és especialment important, per exemple, per minimitzar el temps de resposta d'un vehicle autònom de cara a millorar la seguretat tant dels ocupants com de qualsevol vianant que l'envolta. També podrem augmentar exponencialment el nombre de dispositius connectats. Vehicles, robots industrials, mobiliari urbà o qualsevol dispositiu electrònic que tinguem a casa –des de l'alarma, la rentadora, la nevera, el forn, les persianes o el robot aspirador– podran connectar-se i compartir informació en temps real. (Internet de les coses). I tot plegat segons la supervisió de l'ICNIRP (Comissió Internacional sobre Protecció Front a Radiacions No Ionitzants) comportarà nivells d'exposició menors als de les tecnologies actuals, pel que fa a la seguretat de les persones.

El formatge, una manera d'emmagatzemar la llet

Blanca Soler

Més enllà dels supermercats i hipermercats, font de concentració de productes nacionals, internacionals i globalitzats, hi continua havent el petit treballador que ha d'aixecar la persiana per guanyar-se el pa de cada dia. El petit treballador que fomenta el comerç local no ha perdut l'esperit de comerciant i segueix oferint productes de proximitat i un tracte proper al consumidor. El producte de quilòmetre zero ha tingut molta rellevància durant aquests darrers anys i arran de la pandèmia la tendència ha augmentat encara més.

A la plaça Gran de Santpedor, darrere uns porticons de fusta massissa, s'hi amaga la formatgeria Cal Cantaré. Des del passat mes de setembre, han apostat per la venda directa al consumidor. Per això només obren de sis a vuit del vespre entre setmana i els dissabtes durant tot el dia. Feia set anys que restauraven el lloc on es troben avui perquè fos més que un obrador, pretenien convertir-lo en un espai amb sales de

maduració, botiga i una sala de tast ambientada en el segle XIX. Antigament en aquesta masia s'hi havia emmagatzemat oli i vi per l'opacitat i la fredor de les parets gruixudes. Però, alhora, és un espai ideal per guardar-hi formatges, ja que són una manera d'emmagatzemar la llet que no es consumeix durant l'estiu. Se'n gaudeix a l'hivern en forma de formatge.

Cal Cantaré treballa amb llet crua de ramats de cabres de Santpedor i ove-

És recomanable consumir més formatges de cabra i d'ovella que no pas de vaca, per les propietats nutricionals

lles de Súria, amb l'objectiu de fomentar el comerç local. No pasteuritzen la llet, d'aquesta manera es transmet la flora que ha menjat el bestiar i l'essència del territori directe al paladar del consumidor. Per això, el formatge pot variar segons l'època de l'any perquè els animals no mengen el mateix a l'hivern que a l'estiu. Si analitzem la

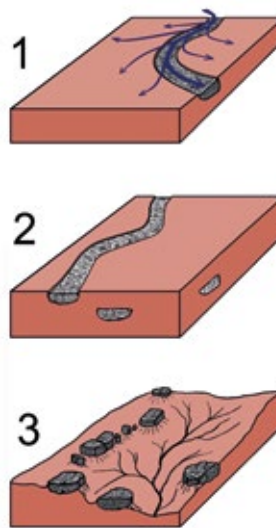
llet de l'estiu, és menys grassa en comparació a l'hivern, ja que els animals solen beure en gran quantitat. Actualment, elaboren entre 24 i 25 quilos de formatge de cabra i la mateixa quantitat amb llet d'ovella.

La llet és un producte viu i la funció dels formatgers és crear les condicions òptimes per activar-ne la bacteriologia. Quan la llet surt de l'animal es troba en un estat calent, a la temperatura corporal de l'animal, però de seguida queda en fred i s'atura la bacteriologia. A l'obrador tornen a activar aquesta bacteriologia augmentant la calor i es juga amb la temperatura segons la fase d'elaboració en què es troba el formatge.

El formatge és un aliment fresc o sòlid que s'obté per separació del sèrum i a partir d'aquí es poden crear formatges grassos o completament desnatats. És recomanable consumir més formatges de cabra i d'ovella que no pas de vaca, per les propietats nutricionals. El formatge és una excel·lent font de proteïna i de vitamines i minerals com el calci. Pel que fa al valor energètic i la quantitat d'hidrats de carboni, variarà segons el tipus de formatge.

Els paleocanals d'Artés

Josep M. Mata-Perelló / Josep Girabal Guitart
(Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central)

Nom del paratge: Artés, Els Roquinyons, Can Vila. **Situació:** Rodalia d'Artés, tot i que hi ha paleocanals similars a d'altres municipis bagencs. Cercant a Wikiloc «Paleocanals d'Artés» trobareu el mapa, informació i fotografies de l'itinerari. **Procedència del nom:** El topònim *Roquinyons* pot fer referència als petits rocs dels conglomerats. **Situació geològica:** Forma part de la Depressió Geològica de l'Ebre, dins de la unitat geològica Formació Artés. **Importància geològica:** Al Geoparc, és l'únic itinerari dedicat als paleocanals senyalitzat. **Materials geològics:** Conglomerat amb còdols petits anomenat sovint *pinylenc*, amb predomini de materials metamòrfics. **Edat de la formació:** Finals de l'Eocè i principis de l'Oligocè. **Curiositats:** A principis dels 80 dos adolescents artesencs aficionats a la geologia van descobrir en alguns paleocanals unes interessants mineralitzacions de coure i ho van publicar al número 14 de *Dovella*, el 1984.

Un passeig per la rodalia d'Artés, per un itinerari senyalitzat i amb plafons informatius, ens permet veure unes roques de conglomerat peculiars, d'un color gris fosc molt diferent del roig intens característic dels terrenys on es troben. Són el resultat de la consolidació de graves, una barreja de petits còdols i sorra units per un ciment calcari natural. Entre els abundants còdols de colors foscos destaquen els de quars blanc, anomenats localment *pedres fogueres* perquè fan espurnes quan es piquen entre elles. Les masses de conglomerat són gruixudes però de poca amplada i tallen clarament els sediments que els envolten. Es tracta de *paleocanals* (canals antics), lleres de rieres de fa milions d'anys. Comencem un viatge en el temps i anem a uns 34 milions d'anys enrere. Estem en una plana argilosa recorreguda per rius i rieres que venien de les muntanyes que hi havia al sud i el massís de Sant Llorenç encara no s'havia aixecat.

1. Un petit riu o torrent discorre per la plana, fa uns 34 milions d'anys. La llera està plena de grava menuda que és arrossegada per l'aigua en les revingudes. Quan la riera surt de mare inunda una gran extensió. Quan acaba la inundació els sediments de la plana s'assequen i s'oxiden, i prenen un color vermellós.

2. Com a totes les zones planes, el riu canvia amb facilitat de recorregut. En les crescudes continua arrossegant grava i inunda la plana on diposita sediments fangosos, com abans. El llit antic va quedant colgat pels nous sediments aportats en els desbordaments. Aquest procés es pot repetir durant milers d'anys.

3. Ens acostem a l'època actual. La terra i la sorra de la plana es van anar convertint en lutites i gresos, no gaire resistents a l'erosió, i per tant la pluja se'ls emporta fàcilment. En canvi, la grava de les rieres s'ha consolidat en un conglomerat més resistent que els terrenys de l'entorn i aquestes roques dures que havien estat al fons del riu s'erosionen menys i ara formen el cim de petits turons, el que s'anomena un relleu invertit.

L'itinerari comença al nucli urbà d'Artés, al capdamunt del carrer Sant Cristòfol, on hi ha un plafó informatiu. D'aquí surt un corriol que segueix per la part alta de la petita serra anomenada Els Roquinyons. Anant sempre en direcció a ponent trobarem diversos paleocanals. El camí passa pel costat de l'institut i pel carrer Salvador Espriu fins a un tancat amb cavalls on seguim per un corriol al costat de la tanca fins a trobar el camí vell de Can Vila. Al peu d'aquesta masia acaba l'itinerari, on hi ha també el plafó informatiu. El camí és fressat, hi ha fletxes indicadores sobre pilones de fusta i al peu dels paleocanals de més interès trobareu pilones amb el logotip del Geoparc.

Documentals de natura (II)

Ignasi Cebrian

enim un tros de natura, un elefant, i tenim sis indiscecs que venen a veure'l. No saben què és,

no saben que és un elefant. Cadascun percep coses diferents en tocar-lo: un mur, una serp, una llança, una corda, un arbre, un ventall. Tots creuen tenir la raó i tots s'equivoquen. Els realitzadors de documentals de natura –i de temàtica general– només ens mostren un tros de realitat, un tros de natura, són com un d'aquests indiscecs.

El documental de natura reconstrueix la natura només amb les peces de què disposa el realitzador. La natura passa pel filtre del documentalista i de l'espectador. La natura visionada a través del documental no és la que realment existeix. La manera de reconstruir la natura, en forma de documentals, diu molt de la visió i percepció de la natura que té el realitzador, dels objectius que aquest vol aconseguir: entretenir, divulgar... i del moment històric que l'envolta.

Històricament han conviscut dues grans tradicions, dues maneres de realitzar els documentals de natura. Tradicions que s'han influït al llarg del temps i que representen dues concepcions de la natura: la natura observada i la natura inventada. Són dues tradicions que reconstrueixen la natura de manera diferent; la tradició europea i la tradició americana.

La tradició europea es basa en el rigor científic, és més objectiva, té finalitats educatives i científiques, es filma en la natura, no inclou la gent i la natura es presenta aïllada. Dos exemples clars són els primers documentals de Jacques-Yves Cousteau, com *Le monde du silence*, o els primers de David Attenborough. En els documentals d'aquesta tradició, la natura és observada sense deixar gaire espai per la ficció.

Espectacle, dramatisme, rigor científic... un espai cremat del Bages

La tradició americana es basa en l'espectacle i el dramatisme, és molt més subjectiva, es filma en escenaris tancats o preparats, sovint no naturals, els animals són paròdies dels humans, el narrador parla pels animals, hi ha descontextualització geogràfica i tampoc no s'hi inclou gent. Els primers documentals produïts per Walt Disney són el prototipus d'aquest corrent. L'exemple més paradigmàtic és el del documental *White Wilderness*. Els realitzadors van induir petits rosegadors, els lèmmings, a saltar per uns penya-segats fent veure que es suïcidaven. És una filmació totalment teatralitzada i descontextualitzada geogràficament, es va filmar al Canadà, on no hi ha lèmmings. Aquesta tradició també estaria representada pels primers documentals de *National Geographic*. Els documentals d'aquesta tradició sovint pateixen d'un excés de ficcions i invencions.

«EDUKT és una novel·la satírica per cridar l'atenció sobre la mala utilització dels missatges que fan servir els adolescents amb els mòbils»

JOAN MORALES ALCÚDIA

Jordi Sardans
Fotos: Francesc Rubí

Professor de Màrqueting a la UOC, on és Màster en Gestió del Coneixement i Societat de la Informació des del 2006, havia fet classes a la FUB, escoles i centres universitaris. Ha col·laborat com a expert en temes de consum al diari *El País* i a La Sexta. Des del 2017 és doctor en Psicologia social de la UB, en l'especialitat de Comerç electrònic i comportament del consumidor. Combina l'interès professional pel màrqueting amb la passió per la literatura. Especialista en l'obra de Saramago, ha publicat *Saramago por José Saramago* i *José Saramago: la revolución de la conciencia*.

Estàs a punt de publicar *Les oportunitats perdudes*. Hi reivindiques una Ibèria federal?

—Es tracta de veure com al llarg dels dos darrers segles canvien els personatges, però les actuacions més o menys es repeteixen i s'apliquen les mateixes fórmules. Els missatges també es van repetint. Una altra de les idees que surt al llibre és que això que nosaltres hem viscut a

Catalunya hi ha comunitats no considerades com a nacionalitats, com seria el cas d'Andalusia en què als anys setanta ja reclamaven el mateix, amb Carlos Cano, que exigia «Pan, Trabajo y prosperidad». És com retrobar-nos amb el Sud. Penso que tot plegat respon a uns interessos que van molt més enllà de la política, que són de tipus geo-estratègics i econòmics. Unamuno va ser un dels defensors d'Ibèria, però menyspreava el català amb la idea que el castellà fos la llengua dominant. L'avi Maragall reclamava que els dos

estats es poguessin tractar de tu a tu. Són dues lectures diferents.

—Com va ser la teva etapa al Club Tennis Manresa?

—Interessant. Fins que l'artrosi m'ho va permetre jugava a dobles fent parella amb Joan Mas, durant els caps de setmana. Al club hi havia força vida social. Recordo les excursions i caminades que organitzava el director esportiu del club, Miquel Villegas, i especialment els sopars socials de caire anual.

—Què és la Psicologia del Consumidor?

—Analitza teòricament quins són els factors interns i externs que acaben incidint en els comportaments de compra. S'utilitza sobretot a nivell de màrqueting per muntar les estratègies o establir accions comercials.

E-commerce

—Té futur l'e-commerce en la societat actual?

—Les possibilitats d'aplicació del comerç electrònic a l'estat espanyol abans que comencés la pandèmia eren incipients a causa d'algunes problemàtiques existents i de la dificultat per aplicar les diverses teories sobre aquest comerç, i la impossibilitat de cercar sinergies entre administracions i empreses. Per exemple, l'aprovisionament conjunt de certs productes provoca recels entre empreses perquè no es té clar que competim amb la resta del món, que és global i supercomunicat. Caldria fer xarxes entres nosaltres per després poder competir fora. He exposat el projecte al departament de Comerç i no me n'he sortit, amb l'argument que era transversal i no es podia encabir dins. Si no implementem l'e-commerce dins del comerç de proximitat, pel fet que cada departament de l'Administració té les seves competències, promouem un comerç coix al qual li faltaria una pota, en aquest cas, el comerç electrònic que pot donar sortida als productes fora del propi territori. Hi ha desconeixement, es ven fum i en definitiva es fa mal a un sector que és incipient.

—Quines conclusions vas extreure de la teva tesi doctoral?

—La més important va ser que per poder-les aplicar com a mitjà estratègic hauria d'haver marxat als EUA, tal i com em va dir el president de Google a Madrid, però no ho vaig fer. Es trac-

ta d'un algorisme que permet predir el comportament de compra amb qualsevol botiga online. Seria com auditar els comerços electrònics, quan aquí encara estem en com creem les botigues. Aquest model permet auditar des del punt de vista de l'estructura, de com funciona E-commerce i de quina és l'experiència i la percepció que té l'usuari d'aquest espai virtual.

—Parlaves de sinergies. En veus, de cara a la Manresa ignasiana del 2022?

—No. Falta tan sols un any i el marxandatge on para? No es tracta de tenir grans pressupostos sinó d'espavilar-se i saber buscar complicitats perquè Manresa tingui més presència arreu. Ni tan sols han sabut aprofitar l'eslògan del Cor de Catalunya. Cal reclamar i obtenir unes bones infraestructures, gestionar millor la ciutat perquè la població es pugui implicar en els projectes ciutadans. En l'àmbit cultural desconec què està succeint a la ciutat i sort en tinc de les pàgines web. M'he perdut presentacions de llibres interessants perquè no m'arriba la informació a diferència del que passa a Barcelona. Cal ser més creatius i evitar que cadascú faci batalletes pel seu compte. Malgrat tot, la gent és amable i acollidora, la ciutat és bona per viure i la camina de punta a punta.

Escriptor

—Per què la majoria dels teus llibres són escrits en castellà?

—Perquè inicialment no vaig poder fer-ho en català. Una editorial d'aquí, malgrat tenir l'informe de compromís de publicació, finalment va decidir unilateralment no fer-ho. Per això els he escrit en castellà, menys el darrer llibre que intentaré publicar-lo en català. L'editorial on publico habitualment és de Còrdova pels vincles amb les meves arrels.

—El primer, del 2010, és *Me enamoré de la luna*. De què va?

—Són una sèrie de relats curts que parlen de l'enamorament i desenamorament. Hi utilitzo com a metàfora el cicle lunar, de manera que en cada període s'expressen una sèrie de sentiments. És un llibre de base psicològica que han utilitzat diversos grups per treballar les teràpies de parella. Quan vaig anar a signar a la fira del llibre de Sevilla, en vaig vendre més que la Maria Dueñas, que tenia al costat. Penso que és un llibre

molt planer i que arriba a la gent, que no es queda indiferent davant del text.

—A continuació *Cendres de records*, amb quina temàtica?

—És un llibre de poesia escrit en castellà que posteriorment es va traduir al català, publicat a Sevilla. Són poemes amb vers lliure, no amb rima clàssica, sobre les petites coses que moltes vegades passen desapercebudes, però que fan que en l'àmbit social tots puguem viure més bé.

—També del 2011 és *EDUKT*, amb quina pretensió?

—Posar en alerta el fet que no es pot escriure de la manera que ho fem, amb tantes faltes d'ortografia. És una novel·la satírica fins al punt d'escriure el llibre amb més faltes d'ortografia del món, per tal de cridar l'atenció sobre la utilització dels missatges que fan servir els adolescents amb els mòbils. Simplement amb la intenció de sensibilitzar. Si un mecànic ha de tenir unes bones eines que estiguin netes per poder fer-les servir, el llenguatge és l'eina més important de l'ésser humà per comunicar-se i s'ha de saber utilitzar correctament.

Saramago

—El 2013 publiques *Saramago* por José Saramago. D'on sorgeix l'interès per l'escriptor?

—El descobreixo el 1998, arran d'una casualitat quan estaven fent l'Exposició Universal a Lisboa, que va coincidir amb una ruta que feia per Portugal. Sempre m'ha agradat llegir llibres dels llocs on vaig. El xofer de l'autobús on anava em va parlar de Saramago i a Porto vaig comprar el primer llibre de l'escriptor, *El memorial del convent*, que em va agradar molt. L'any 2000 em vaig assabentar que feia un curs a la Universitat Menéndez y Pelayo de Santander i m'hi vaig inscriu-

re. Durant una setmana vaig assistir-hi com a alumne i vaig tenir oportunitat de parlar amb ell fora de les xerrades. Ens va explicar totes les seves obres fins a *La caverna*, que va publicar aleshores. Vam continuar una relació epistolar fins a la seva mort, el 2010, i em va animar perquè continués amb l'escriptura. Amb la seva dona, Pilar del Rio, encara hi mantinc correspondència i una gran amistat. A les Biblioteques de Barcelona he conduït el Club de Lectura Saramago, on tant ella com la filla de l'escriptor, Violante, de 73 anys, hi han participat. En el llibre esmento les seves principals temàtiques: religió, societat, els valors, l'amor

«Saramago va ser la veu dels desprotegits i estava sempre involucrat en totes les causes justes que reclamessin la seva atenció»

i la mort. De cara a l'any vinent ja estem preparant el centenari del naixement de Saramago, amb rutes de les seves novel·les per Lisboa i Lanzarote.

—On vas presentar el llibre? Va tenir ressò?

—A Lanzarote, amb pròleg de Julio Anguita sobre la figura de Saramago. Va tenir ressò per les ressenyes que van fer diaris com *El País* i d'altres de Portugal. També vaig fer una entrevista a Radio Nacional de España. L'obra manté un estil col·loquial i és un passeig per les diferents temàtiques de l'escriptor des dels inicis fins *Claraboya*.

—Com valors que l'exministra de Cultura espanyola, Esperanza Aguirre, no tingués ni idea de qui era Saramago?

—A preguntes d'un periodista va afirmar que Sara Mago era una escriptora molt interessant! Saramago ni tan sols li va donar importància perquè era una persona molt senzilla i la concessió del premi Nobel no li va fer ni fred ni calor. Era un personatge molt patidor, que s'interessava realment pels problemes dels altres. Era la veu dels desprotegits i estava sempre involucrat en totes les causes justes que reclamessin la seva atenció, com l'ocupació israeliana de Gaza, on denunciava el comportament dels dirigents jueus, semblant al que els havien fet a ells els nazis, comentari que va aixecar molta polseguera. Un dia a l'aeroport em va comentar que l'únic que volia és que el recordessin com una bona persona, tota la resta li

era igual. En aquest sentit era molt coherent, un fet que relativitzava ja que, portat fins a l'extrem, també Hitler ho era. Alerta, doncs, amb la coherència, perquè no sempre és una virtut.

—Per què se'n va de Portugal?

—Quan l'any 1991 presenta *L'Evangeli segons Jesucrist* a un premi literari europeu, primer el Vaticà i després el govern portuguès li censuren amb l'argument que la seva novel·la no representa Portugal, perquè ofèn la seva mentalitat catòlica. Ell que havia lluitat contra la dictadura de Salazar i l'havien fet fora quan dirigia el *Diário de Notícias*, de

Lisboa, decideix exiliar-se i se'n va a viure a Lanzarote, on va morir.

—Què pretén *Lluvia de esperanza*?

—Es tracta d'un llibre on diferents autors fem un projecte de cara a una ONG per donar els drets de l'obra de manera gratuïta per a la construcció d'uns pous d'aigua a Burkina Fasso.

—Què vols expressar en *José Saramago. La revolució de la consciència*?

—És una autobiografia basada en la major part d'entrevistes que li han fet mundialment, estructurades des del seu naixement en un poble molt pobre (Azinhaga de l'Alentejo) fins a la seva mort a Lanzarote. En un dels capítols, els seus amics del món de la política i de la cultura parlen d'ell. Amb pròleg de la cantant Pasi6n Vega i amb intervenció dels fot6grafs personals com Juan Ramon Iborrra, que havia estat subdirector d'*El Peri6dico de Catalunya*. La intenció última del llibre és qüestionar-se que es pot fer a partir del seu llegat. Alguns crítics l'han considerat pessimista, però ell sempre defensava que la seva feina era la d'observar el món i es limitava a narrar els fets que veia.

—Què en penses del capitalisme gasós?

—Fa més de vint anys, el soci6leg polonès Zygmunt Bauman va parlar de la modernitat líquida per explicar la falta de valors sòlids de les societats actuals, dominades per l'egoisme i la manca d'humanitat. Però crec que cal anar un pas més enllà i enlloc de capitalisme

líquid cal parlar de gasós. En el llibre *Capitalismo gaseoso*, esmento amb rigor i humor els temes transcendents de la societat d'avui. Com en un assaig de tesi, els temes es desenvolupen amb estructura i sistema, amb rigor, però també amb dosis d'humor. A més d'un anàlisi del capitalisme i del conjunt de la societat, el llibre es preocupa de cercar solucions globals. Denuncia l'economia de l'esnob, basada en l'especulació i no en la producció, en les fallàcies de la borsa, el risc, les expectatives i tot plegat amb l'objectiu bàsic de saber vendre fum. Posa al descobert les mentides de la societat capitalista, basada en la injustícia i la desigualtat, la gestació de bombolles, l'extensió de la pobresa, mentre l'inversor aposta en el casino global en què s'ha convertit el planeta. Analitzo també la psicologia individual i social, el comportament del consumidor i el paper dels mitjans de comunicació amb els líders d'opinió. Critico la societat actual i el sistema econòmic. Fins i tot internet, ja que considero que ha vingut a «robar el temps de la teva vida». Asseguro que els mitjans de comunicació es basen en les mentides i la por, i també en la manca de capacitat crítica. Considero que sense filtres no hi ha formació, sinó desinformació. Critico la formació educativa i considero els centres, «oasis a contracorrent dels valors de la resta de la societat». El pròleg és del cordovès Alejandro López Andrada, especialista en l'abandonament del món rural i gran poeta, i l'epíleg de Xavier Gabriel, de la Bruixa d'Or, expert en màrqueting. El llibre vol ser un contrast entre la publicitat i la natura.

—I quines solucions proposes?

—Crec que la solució està en el neocapitalisme invers. Un conjunt de mesures realistes que procuren adaptar-se a la situació i pal·liar els efectes negatius del capitalisme actual, com són les injustícies o l'explotació, però per damunt de tots el canvi climàtic que amenaça la nostra supervivència com a espècie. Ens cal un enfocament humanístic per millorar, amb mesures com la recerca d'interessos comuns, el control democràtic de l'economia, incentius econòmics per al canvi de model, donar importància al factor temps com a valor, minorar l'egoisme en les relacions actuals, fomentar idees com la recerca de la felicitat. Conclo que en la societat actual el rei va

nu. Així cauen les fal·làcies d'aquest capitalisme gasós, de manera que exigeix la integració de l'humanisme i l'ètica en el món de l'economia.

—A quines conclusions has arribat?

—És clar que hem convertit l'economia en una creença més, com qualsevol religió. Tots els fonaments econòmics al final responen a convencionalismes socials. Aquests darrers temps, du-

rant la pandèmia, quan es plantejava la dicotomia entre economia i vida, és clar que els humans hem inventat l'economia, però no la vida. Així doncs, anar contra la vida és anar contra natura. De manera que el que ens cal és replantejar-nos l'economia.

—Com valoren l'excés d'informació de la societat actual?

—Malament, perquè és del tot improc-

sable. Estem perdent els valors i la memòria, ja que ho oblidem ràpidament tot. Tenim una gran quantitat d'informació, però som incapaços de processar-la, de manera que un tema substitueix immediatament un altre. Costa molt fer un relat que sigui coherent. És un problema fins i tot en l'àmbit personal perquè genera moltes patologies psicològiques. Cal fer un replantejament i pensar més en el que és essencial a la vida.

el perfil

Joan Morales Alcudia va néixer a la Maternitat del carrer Aragó, de Barcelona, el 14 de desembre de 1967. Va viure amb els seus pares a l'Hospitalet: el pare, Joan, va néixer a Almeria i professionalment era orfebre.

La mare, Paquita, va néixer a Pozoblanco i feia de mestressa de casa: amb alzheimer, ha ingressat a la Residència Montblanc. Té un germà, Francisco, que viu a Vallirana. A l'Hospitalet va a la guarderia del col·legi Campoamor, estudia EGB a la Bernat Metge i va a l'Institut IN3 Bellvitge fins a COU. Estudia Psicologia a la Universitat de Barcelona, on es llicencia el 1992. Fa cursos de formació ocupacional i aprèn màrqueting, amb Alexander Jarkowitch. Treballa l'atenció als clients a Fira de Barcelona. A partir de 1996 col·labora en diverses acadèmies, com Adams, preparant l'alumnat de l'administració pública per a les oposicions, especialment per resoldre els psicotècnics. Després hi fa cursos directament relacionats amb la psicologia, cultura general i n'actualitza llibres. Entra al món de la docència amb el tema del màrqueting, que treballa a diferents escoles, com la Prat del carrer Roger de Llúria, al Centre d'Estudis Politècnics de plaça Urquinaona. Paral·lelament, s'anava formant en recursos humans i feia classes al Centre d'Estudis Màsters de Castelldefels, d'atenció al client, relacions públiques i selecció de personal, i portava la borsa de treball de l'escola, del Servei Català d'Ocupació. No el convenç i s'encarrila definitivament cap a la formació. Diplomà en Estudis Avançats d'Economia Aplicada i Màster en Gestió del Coneixement i Societat de la Informació per la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), durant el curs 2003-04 s'estableix a Manresa en casar-se amb Roser Tor Vilella, d'Horta d'Avinyó, Separats, tenen dos fills Marcel i Júlia. Participa dels recitals poètics de La Peixera i es vincula a la ciutat a través de Joan Mas, directiu d'Endesa, amb qui es trobava cada matí al tren cap a Barcelona. Durant anys han estat parella de tennis al Club Tennis Manresa. S'apunta al Club de Lectura infantil de la Biblioteca del Casino que dirigia Josep M. Aloy. Durant vuit anys fa de professor a la FUB, on imparteix microeconomia i de manera experimental durant dos anys E-commerce, fins que l'assignatura desapareix amb el pla nou. Durant un any va col·laborar amb l'Escola Joviat fent cicles formatius. El 2006 és professor de Psicologia del Consumidor, que ha impartit durant quinze anys. També havia treballat durant tres anys com a professor a l'Escola

Montserrat, de Sant Vicenç de Castellet, on coordinava el cicle de Màrqueting, i un any a l'Escola Arrels de Solsona.

Va ser professor titular d'ADE a la UVic-UCC, en les especialitats de comerç electrònic i tècniques d'investigació social i de mercats, i d'emprenedoria i noves tendències de gestió en l'ESN Màrqueting Institute de Barcelona-Bath Spa University (Regne Unit). Va impartir classes de gestió i creació de negocis culturals, investigació de mercats i comportament del consumidor en el Màster de Direcció de Comunicació i Màrqueting de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), en el de Direcció de Màrqueting de la Euncet Business School, i en el Campus d'ESART (Barcelona). El 2014 va ser professor-visitant especialista en el comportament del consumidor online per la Universitat de Mikkeli (Finlàndia), on s'adona de les diferències de gestió en l'àmbit educatiu. Com a investigador forma part de l'equip REHUM sobre consum i comerç, de la UB. Després de moltes vicissituds, el 2017 presenta la tesi doctoral sobre comerç electrònic: *Un modelo predictivo de la lealtad del consumidor en los modelos B2C*, a la Universitat de Barcelona, amb la qualificació de cum laude, sota la direcció metodològica de Joan Guàrdia, l'actual rector de l'UB, i Marina Romero en la part teòrica. En l'actualitat, compagina la seva tasca docent a la UOC com a professor que corregeix treballs de màster amb la de consultor en comerç electrònic i comportament del consumidor online. Treballa a l'Escola de Comerç de la Universitat de Barcelona, fa investigació de mercats a Terrassa i continua amb la tasca de publicació de llibres. Ha col·laborat amb mitjans de comunicació en qualitat d'expert en consum, com ara en el programa *Equipo de investigación*, de La Sexta, l'Informatiu, de TVE, Lanzarote Televisión, RNE, Canal Sur, La Ser, i també en la premsa escrita: *El País*, *El Mundo* i *Región7*. Apassionat de la literatura, ha publicat: *Me enamoré de la luna* (2010), *Cenizas de recuerdos* (2011), *EDUKT* (2011), *Saramago por José Saramago* (2013) i *La revolución de la conciencia* (2018). Aquest 2021 té pendent de presentar, a la fira de Madrid, «*El capitalismo gaseoso*», el setembre.

Pl. Sant Domènec

Autora: Yolanda Urango

Tècnica: Aquarel·la

Pintura a l'aquarel·la (40x50cm). Realitzada a la plaça Sant Domènec, en col·laboració amb el Cercle Artístic de Manresa i amb motiu dels actes d'aniversari del rodatge de Plácido de Berlanga. Recreant localitzacions de la pel·lícula Plácido a Manresa.

És hora de rehumanitzar la ciència

En un món més tecnificat i deshumanitzat, el futur de l'educació necessita incorporar al més aviat possible assignatures d'humanitats també en la formació científica.

Marta Jorge
Il·lustració: Marta Genís

Resulta estrany imaginar-se un enginyer reflexionant sobre el sentit de la vida. O un arquitecte preocupant-se per la importància de la bellesa més enllà de buscar la perfecció estructural a l'hora de construir un edifici. Tot plegat, més incoherències a afegir a la motxilla de la modernitat si tenim en compte que el sentit de la vida és allà a partir d'on tot importa i els estàndards de bellesa tal com els coneixem avui tenen una base ferma en la pròpia naturalesa humana. Malauradament, els plans d'estudis actuals dificulten que un estudiant de pràcticament qualsevol carrera tècnica pugui qüestionar-se quina és la finalitat última dels éssers humans. La inèrcia de la postmodernitat ens arrossega a un present continu en què la immediatesa ni tan sols convida a pensar per què som aquí.

Ja ho deien els clàssics

A banda de l'antropologia física o social, l'antropologia filosòfica és una branca de la disciplina que suposa una reflexió holística sobre l'ésser humà, considerant –entre d'altres– aspectes físics, biològics i etnològics. La realitat actual ens mostra com les carreres científiques –indubtable pilar del desenvolupament i

el progrés– semblen haver estat excloses de la lliga de la reflexió. Per quina raó? Té sentit plantejar a estudiants de graus científics qüestions relacionades amb la naturalesa humana? En té, i molt, que –a banda de pretendre la formació més adient per ser els millors professionals– els crèdits humanístics tinguin cabuda tant en els actuals plans d'estudis dels futurs estudiants de lletres com en els de ciències. Si ens remuntem a la tradició filosòfica clàssica, Aristòtil ho tenia clar: som animals socials i els únics éssers vius que disposem tant de veu com de racionalitat. Seria del gènere absurd desaproveitar aquest privilegi de l'espècie humana. Si, com molt bé deien els clàssics, la finalitat última de l'ésser humà és la felicitat en la seva individualitat i el bé comú dins la seva participació en una col·lectivitat, tot allò que fem ha d'ajudar-nos a conèixer la realitat i buscar la veritat en allò que ens envolta. Relegar les humanitats a un segon pla és erroni des del moment en què el món s'assembla cada vegada més a la distopia cinematogràfica més inversemblant amb un model de societat actual que només s'aguanta amb pincos o sobreviu a càrrec d'una realitat basada en filtres.

Al llarg de la història de la consciència filosòfica ha existit un consens clar a

l'hora de considerar l'ésser humà com un tot integrat per cos i ànima, amb la predominança d'un d'aquests dos elements sobre l'altre segons els diferents corrents de pensament. Avui es fa més difícil que mai aquesta distinció. Sembla que l'esperit és més aviat utòpic i la balança es decanta cap al costat del culte al cos, el materialisme i el maquillatge de qualsevol possible defecte, perquè hem esdevingut al·lèrgics a tota imperfecció. Si és que hi ha remei l'hem de trobar en nosaltres i no en cap poció miraculosa fabricada en un laboratori pels científics més brillants.

Aspiracions col·lectives

Ens agradi o no, Aristòtil tenia raó: som éssers socials i ens necessitem. La intel·ligència humana permet assumir que com a societat podem arribar més lluny i ens hem de respectar i ajudar, raó per la qual tenir aspiracions com a col·lectiu no només és important sinó necessari. Tant la felicitat, com a fi últim, com la *vida bona*, a la qual Aristòtil insistia que hem d'aspirar, requereixen un marc adequat de convivència, civisme i justícia sense els quals mai no podrem arribar a realitzar-nos com a persones. Tant les nostres lícites aspiracions com el nostre projecte de vida depenen de les aspiracions col·lectives

i cal esforçar-se per remar en una direcció que ho possibiliti.

La postmodernitat ha convertit el món en un espai sense referències ni identitat on recorrem a les xarxes per buscar amb qui identificar-nos perquè ja no coneixem el significat dels veritables valors ni de la nostra essència com a espècie. La política de les emocions mou el món de punta a punta del globus i el filtre de la racionalitat ha passat a un segon pla. La reflexió global és més que necessària per al bé comú, i els estudiants d'avui –el futur– no poden quedar exclosos d'aquest debat. Ser un bon professional no pot estar en contradicció amb ser una bona persona i les humanitats serveixen, precisament, per recordar-nos en tot moment d'on venim, on som i cap on anem.

Les preguntes adequades

Fa anys que vaig començar a donar voltes a certes qüestions en relació amb la meua professió. Després d'un complex io-io de reflexions, vaig arribar a la conclusió que podem pagar un peatge massa elevat per la inexperiència de la joventut en la presa de certes decisions. El nostre futur i el de la societat depenen d'iniciatives i eleccions que decidim des del més absolut desconeixement, suposadament convençuts d'allò que teòricament volem arribar a ser a la vida. Però ens equivoquem sovint. Jo ho vaig fer i al llarg del camí he trobat a faltar que algú m'hagués ajudat a pensar més enllà de convertir-me en una màquina de memoritzar conceptes a l'escola per plasmar-los en un paper a mode d'avaluació, any rere any. Vaig tenir sort perquè, amb molt sacrifici, vaig arribar a ser força experta en aquesta

tasca. Però quan passen els anys t'adones que no n'hi ha prou. Sobretot quan t'atures i t'adones que el que veritablement vols no coincideix amb el que pensaves que volies. Per aquesta raó hauria agraït que algú hagués guiat el meu camí d'incerteses quan vaig prendre la decisió d'estudiar Medicina, que m'hagués ajudat mínimament a fer-me les preguntes adequades. Ben al contrari, aquestes preguntes van anar sorgint amb els anys de manera espontània i es van anar responent amb un automatisme sorprenent. Lliçons de vida que, encara que haguem d'anar aprenent so-

bre la marxa, hauria agraït haver pogut analitzar amb les claus adequades per aplanar les irregularitats del camí.

Afirmar que una carrera científicotècnica exigeix una visió humanística em resulta més senzill des del moment que ja forma part de la meua pròpia biografia. És cert que no vaig fer-me les preguntes adequades en la joventut, però mai no és tard per fer un canvi de rumb, motiu pel qual vaig voler provar amb un grau de lletres vint anys després. Si hi ha una carrera científica per excel·lència on l'ésser humà s'ha de col·locar

LLIBRERIA – PAPERERIA
RUBIRALTA 100 anys

Born, 24
08241 Manresa
Tel. 938724130
rubiralta24@hotmail.com

EDICIONS **PARCIR** SELECTES
LLIBRES PARCIR

▪ Àngel Guimerà, 74
▪ 08241 Manresa
▪ Tel. 93 873 38 82
▪ www.parcir.com
▪ parcir@parcir.com

al centre –i s’ha de fer sense excepcions– és Medicina. Però en la meua època d’estudiant aquesta visió humanística necessària de la professió brillava per l’absència. Més enllà d’un coneixement exhaustiu i tècnic del funcionament del cos humà per entendre la malaltia, algú va oblidar incloure al llarg dels sis anys que llavors durava la carrera una part absolutament essencial: tenir un coneixement de la perspectiva més espiritual de l’ésser humà. Aquesta és precisament la part que aflora primer davant de la malaltia i la més difícil de gestionar en la relació metge-pacient. Com puc pretendre curar si no m’aproximo a les veritables inquietuds d’una persona malalta, a les seves preocupacions o a les seves pors? El sistema deixa poc espai per fer aflorar la part més humana de la Medicina. És per això que els professionals de la salut hem d’acabar fent veritables jocs de mans per donar resposta a les incerteses dels malalts i

lluitar constantment amb una pressió assistencial desbordant que refreda i s’allunya de la finalitat de l’acte mèdic.

Com deien els clàssics, som cos i som ànima, però m’atreveixo a dir que –tot i que el món postmodern pretengui imposar la supremacia del cos sobre l’ànima– per damunt de tot som ànima. La fortalesa de l’esperit és absolutament clau en el procés de curació de qualsevol malestar físic o mental. L’escolta activa, l’empatia, la proximitat en la relació amb aquells que necessiten respostes davant una relació de desigualtat on el malalt està en situació clara d’inferioritat són imprescindibles per un resultat d’èxit. Tot plegat, després de sis llargs anys de carrera, mínim un any més de dedicació –amb sort– a l’examen MIR i quatre o més d’especialització, resulta una gran paradoxa que la Medicina basada en l’evidència no sembla tan basada en la seva raó de ser: les persones.

El món emmalalteix a una velocitat que no sembla tenir retorn. Cada cop és més probable que la Medicina acabi necessitant professionals especialitzats a curar més filtres que no pas malalties, amb el focus centrat a amagar la nostra essència i identitat. És un bon moment per acostar-nos al racó de pensar i revisar si les humanitats ocupen el lloc adequat dins el llegat educatiu que el futur de la societat necessita. Abans de continuar perseguint un desenvolupament tecnològic excepcional i mai vist, fora bo sortir de la nostra caverna particular per pujar a la realitat on van quedar els nostres ideals i referents perduts. Disciplines com la sociologia, l’antropologia o la filosofia tenen la clau per ajudar l’ésser humà a recuperar el seny perdut per davant la tècnica o la ciència. És el moment de formar bons professionals i millors persones rehumanitzant la ciència.

lèxic a la manresana

Arrendar la pilota

Jaume Puig

Els jocs d’infantesa tenen –o més aviat tenien– diferents noms a les comarques del país. Un dels jocs clàssics era quan un dels jugadors, havia d’empaitar els altres i anar-los agafant d’un en un fins que els tenia tots –i aleshores parava el primer que havia estat agafat. Al Bages i en altres comarques centrals se n’ha dit tradicionalment jugar a *cuc amagar* (en altres parts del país, *conillets a amagar*, *cuit amagar* o *fet a amagar*). Així ho recull l’*Atles Lingüístic del Domini Català* (ALDC), una magnífica obra de consulta impulsada pel lingüista Joan Veny.

També era habitual jugar a *guixes*, que a la comarca veïna d’Osona anomenen *cavall fort*, que és la forma normativa. És el joc infantil en què un o uns quants es posen en filera, dempeus però amb el tronc inclinat, mentre un altre o uns altres hi salten per damunt. També es coneix com a *fava*, *fava a la paret*, *fava*, *munta i calla*, *parar i saltar* o *estrena*. Doncs a Manresa la persona que saltava al damunt de la filera cridava ben fort «guixes!».

I també es jugava a *arrencar cebes*, a *soldat plantat*, a *setmana* –*xarranca* o *sambori* són els mots normatius–, al *narro*, normativament *tres en ratlla*, i a *boles*, forma que

es fa servir en moltes altres comarques, mentre que jugar a *bales* –que és la forma normativa– és usual a l’entorn de Barcelona i altres punts del català central

Però els nois, especialment els dels barris, jugàvem molt a pilota. I sovint ens quedava encallada en alguna teulada o terrat. Llavors dèiem que se’ns havia *arrendat* i calia espavilar-se per recuperar-la. Curiosament, el *Diccionari Català-Valencià-Balear* (DCVB) recull aquest ús com a habitual a Manresa: «Anar a parar a una banda i quedar-hi perdut o abandonat (Manresa). ‘Se li va arrendar la pilota a la teulada’».

Podeu fer arribar les vostres aportacions a elpou@elpou.cat o via Twitter, amb l’etiqueta *#bagesisme*.

propostes

ART. Maria Camp

Propostes d'estiu

Si marxeu de vacances, us recomanem gaudir de l'art allà on aneu, però també gaudir-lo amb les exposicions que trobeu a casa. A Manresa, concretament, aquest juliol podem visitar, d'una banda, la primera de les propostes guanyadores del Premi TAV CC–el Casino, de l'artista Felipe García Salazar, i de l'altra la mostra del treball realitzat al taller de fotografia del Centre Penitenciari Lledoners. La proposta de Felipe García Salazar és una instal·lació amb la qual vol posar de manifest la dualitat en què va néixer i créixer: una Colòmbia catòlica, violenta, patriarcal, masclista i homòfoba, i de l'altra la influència d'un model femení d'empoderament representat per la seva mare i la seva àvia. Una proposta anomenada *Monumento a las madres y la muerte de viejos dinosaurios*, que vol ser un retrat personal d'una generació frontissa entre el pes històric i la necessitat de deconstruir, precisament, aquesta mateixa història. Es podrà visitar fins el 25 de juliol al Casino. I l'exposició del taller de fotografia del Centre Penitenciari Lledoners es podrà visitar fins el 17 de juliol a la Casa Lluvià. Amb el títol *Voluntat i mirada*, mostra els projectes fets pels participants treballant el retrat, el concepte, les tècniques fotogràfiques i l'estètica artística.

CINEMA. Jordi Casas

Comèdia gamberra independent

L'estiu acostuma a ser temps de grans estrenes comercials al cinema, però també hi ha lloc per a pel·lícules independents, com és el cas de la francesa *Mandibules*. Atenció a l'argument: dos amics no gaire intel·ligents –semblen una versió francesa de *Dos ximples molt ximples*– roben un cotxe i es troben una mosca gegant al seu maleter, a la qual decidiran entrenar per cometre robatoris. El seu director, Quentin Dupieux, ja ens té acostumats a l'humor surrealista amb títols com *Rubber* –sobre un pneumàtic assassí–, *Wrong Cops* i *La chaqueta de piel de ciervo*. *Mandibules* es va poder veure en primícia al Festival de Sitges, on la parella protagonista formada per Grégoire Ludig i David Marsais es va emportar el premi a la millor interpretació masculina, i la seva salutació, *Toro*, es va convertir en una conya habitual entre els cinèfils durant la resta del festival. Cal destacar també la presència d'Adèle Exarchopoulos en un hilarant paper secundari. *Mandibules* s'ha estrenat el 2 de juliol.

TEATRE. Joan Morros

Un mes vibrant

Sovint pensem que els pallassos són només per a nens. I de vegades és veritat. Però tenir la oportunitat de veure el Marcel Gros i el teatre Mòbil junts dalt d'un escenari no passa cada dia. El dijous 26 d'agost, per començar la Festa Major de Manresa, Teatre Mòbil i Marcel Gros es retroben després de trenta anys de no actuar plegats a l'escenari del Kursaal i ho faran amb un espectacle ple de música, màgia, malabars i molta ironia i sensibilitat, que porta per títol *Remember Show*. Amb l'ajuda del públic, convertiran la platea i l'escenari del teatre en una paròdia ben dirigida per pallassos com els de sempre, els de tota la vida. Un espectacle per a tots els públics i per a totes les edats.

VINS. Marc Ávalos, sommelier de La Vineria

Tabola 2019 Vinyes d'Empremta

Us presento una de les últimes novetats de Vinyes d'Empremta, de Navàs, un celler que any rere any creix en finesa de les seves microvinificacions. El 2019 va ser una anyada càlida, però tot i així la frescor d'aquest vi és magnífica. Tabola és un vi *vermell*, és a dir, el resultat d'una vinificació conjunta de varietats blanques i negres que normalment solen ser d'una sola parcel·la. Fet de macabeu i sumoll en dipòsit d'acer inoxidable, la macabeu tota sencera, amb rapa i tot, i la sumoll aixafada amb els peus sense rapa. Tot plegat fermenta en el dipòsit sense cap tipus d'additiu que no sigui el seu propi llevat salvatge. Després descansa una mica en ampolla abans de sortir al mercat. Com la major part de vins vermells es presenta amb una capa molt baixa, amb un color porpra precís. Un nas subtil que amb una mica d'aire desperta en un fons salvatge envoltat de flors i tocs sanguinis. En boca és pura energia, tensió, nervi, profunditat i manté aquesta rusticitat controlada que aporta la sumoll. D'aquesta meravella solament n'hi ha 436 ampolles. Gràcies, Vinyes d'Empremta per ser-hi.

Preu de venda: 19 euros

Panoràmica manresana (1921)

J. S. i L. V.

Foto: ACB (Col·lecció d'imatges 605)

Disseny i infografia: Clara Virós

Aquesta foto panoràmica es va fer durant la Festa Major de Manresa del 1921, des de sobre de l'estació del Nord. Ara fa justament 100 anys, quan la ciutat també sortia d'una pandèmia, la grip espanyola de 1918. Tal i com deia Josep Pla, Manresa era una ciutat de xemeneies i campanars.

La panoràmica està formada per tres fotografies apaïssades sobreposades. L'alta definició de les imatges permet copsar els detalls de la ciutat ara fa un segle. A l'esquerra, s'hi veu la coberta de l'edifici de tres pisos de l'estació de tren de Manresa-riu (1) i, a la zona del darrere, hi ha una part de la Fàbrica del Gas Mansana, de la farinera Albareda i de cal Bonamossa (2). Just al davant, hi ha el llarg edifici de la fàbrica Roca, actual Joviat (3). Al darrere, al fons, es veu la teulada i la xemeneia de la fàbrica dels Panyos (4) i, una mica més a la dreta, la silueta blanca de la farinera Florinda, recentment acabada (5). Al davant, el solar de Postes y Maderas, SA (6). Si observem el Cardener, a l'esquerra destaca el pont de Sant Francesc (7) i l'inici del passeig del Riu, on s'aprecia la façana industrial de Manresa, amb les fàbriques del pont de fusta, avui hotel Pere III (8), i la Cots, a la zona dels nous jutjats (9). Entremig, es veu el cingle amb el pati i horts del convent de Sant Francesc (10), avui també de l'escola Joviat. Al darrere, hi ha una línia d'edificis, que comença amb el convent de Sant Francesc (11), la fàbrica Balcells o actual Conservatori de Música (12) i un front de cases que mostren les galeries de cara al sud de l'antic carrer Arbonès (13) que arribava fins a la plaça d'en Creus (14). A sota, hi ha el descampat que més endavant serà la plaça de la Reforma (15), amb un camí que voreja el Puigcardener i que condueix a la passarel·la per a vianants (16) que dona

a l'estació del Nord (17), al principi de la qual hi havia un bar (18). A la dreta, hi ha la Seu, que encara no té la façana principal (19), i mostra l'afegit del coronament del campanar dissenyat per Alexandre Soler i March (20). Sobre la coberta, a la dreta, hi ha un comunidor (vegeu foto 2). Darrere, sorgeix la xemeneia de l'Anònima, alineada amb un pinacle (21). A l'esquerra de la Seu, hi ha la Caserna

La petita edificació que es veu clarament a la coberta de la Seu és un comunidor. Era bastant habitual en l'arquitectura religiosa i servia perquè el capellà pregués perquè no hi haguessin grans tempestes. L'estudiós Xavier Sitjes va publicar l'article *Els comunidors de la Comarca del Bages*, al número 28 de la revista *Dovella* (1989).

(22) i l'església del Carme (23), amb una façana senzilla típica del gòtic català. A la dreta de la Seu treu el cap Casa Caritat (24). Sobre el parc de la Seu es veu el campanar de la desapareguda església de Sant Ignasi (25) i la xemeneia de la fàbrica del Salt (26). Més al fons, cal remarcar la gran xemeneia de la Fàbrica del Remei de Textiles Bertrand Serra (27) i la xemeneia de l'alcoholera de cal Cura (28).

Al mig, la plaça de Sant Domènec amb la punxa de la Buresa i les torres de sant Domènec (29). Força més a l'esquerra, es veu la fàbrica Gallifa al carrer del Bruc, entre el Cós i la carretera de Cardona (30). Sota la Seu s'observen uns horts (31) i, més a la dreta, un conjunt de cases avui desaparegudes (32). Més amunt s'aprecien les galeries del darrere de les cases de Sant Bartomeu (33), les Germanetes dels Pobres (34) i la gran façana de la casa d'Exercicis dels jesuïtes (35). A la seva esquerra, sobre el parc de la Seu, es veu la teulada de la fàbrica del salt dels gossos (36) i la de l'Areny cremada (37). Tornant a la vora del riu, a la dreta es veu la fàbrica Argemí (38), al costat del pont Vell (39), que només s'intueix al darrere de les oliveres que observem en primer pla. Al fons, a l'horitzó, el Collbaix a l'esquerra i, a la dreta, el Puigterrà.

Aquesta imatge la va trobar a Sant Boi de Llobregat, en un contenidor de brossa, Ramon Codina, col·leccionista aficionat a la història. Apunta que la fotografia seria de Josep Boixadera, un fotògraf especialista en panoràmiques, estudiat en el treball de recerca de Virgínia Costafreda i Ramon Roca, que van descobrir que darrere les inicials OB, BP o JB s'hi amagava el fotògraf Josep Boixadera Ponsa, nascut al Pallars Jussà el 1878, en el si d'una família camperola. A la mort del seu pare, la mare es va establir primer a Manresa i després a Barcelona, amb dues filles que van treballar en el servei domèstic de famílies benestants. Mentre, Josep, amb 14 anys, va quedar sota la tutela d'uns oncles fins que també es va establir a Gràcia, on va fer d'aprenent en un estudi fotogràfic i anys més tard s'establí a Sabadell on es va associar amb l'impressor Josep Obradors Pasqual entre 1910 i 1911. Entre l'arxiu de clixés i postals de Boixadera es troben vistes panoràmiques de Manresa. Viatjà per tot l'estat retratant edificis de places i carrers que es van convertir en targetes postals. Durant la dècada dels vint fa fotografies de l'àrea de Barcelona, com diverses panoràmiques acolorides de la fàbrica Fabra i Coats, el nucli urbà de Sant Andreu del Palomar i l'estació del tren de Sant Andreu Comtal. Abandona la capital i passa a viure a Reus on va morir el 1938 a causa d'un bombardeig franquista.

www.guiamanresa.com

GUIA CULTURAL, SOCIAL I COMERCIAL DE MANRESA I LA CATALUNYA CENTRAL
Agenda, festes, anuncis, comerços, pobles, música, imatges, webs...

Llorenç Capdevila

Eudald Tomasa

Ai, la llengua

Un estudi recent de la Plataforma per la Llengua encarregat per l'Ajuntament de Valls determina que un 60% de les converses als patis dels instituts públics del municipi són en castellà. Sospito que a Manresa, amb un perfil sociolingüístic que deu ser una mica menys favorable al català que el de la capital de l'Alt Camp, un estudi com aquest donaria uns resultats encara més decebedors en relació a l'ús que en fan els joves o, si més no, similars i, per tant, decebedors malgrat tot. Que els joves parlin poc en català entre ells és un dels indicadors més alarmants per al futur d'una llengua i tots n'intuïm alguns motius (els models de les xarxes socials hi deuen tenir alguna cosa a veure), però gairebé ningú –ni particulars, ni administracions– no fa res per canviar-ho.

A *El futur del català depèn de tu* (La Campana, 2020), Carme Junyent comparteix la tesi que, si no volem que el català desaparegui, cal que sigui una llengua de convivència i això ho hem d'aconseguir, inevitablement, els catalanoparlants, amb la complicitat i la solidaritat dels no catalanoparlants. Junyent aborda amb claredat el parany del bilingüisme social, que fa que sempre cedeixin els mateixos –«parlar la llengua de l'altre posa en inferioritat de condicions la pròpia»–, trenca alguns tòpics com el del suposat èxit de la immersió lingüística o les virtuts que algunes famílies atribueixen al fet de parlar en anglès als fills, convida els catalanoparlants a no canviar de llengua davant d'algú que en parla una altra però entén el català i arriba a la conclusió que «el futur del català depèn tant dels qui el parlen, i que no cedeixin, com dels qui no el tenen com a llengua, però que cal que s'hi solidaritzin». La situació, doncs, si tenim en compte l'actitud lingüística dels joves, és veritablement crítica.

En aquest context, quan som a les portes d'una situació de no retorn, és especialment preocupant que, més enllà d'alguna vaguetat per quedar bé, la llengua no figuri al programa de cap partit ni a l'agenda de cap govern. Si continuem així, aviat ja no caldrà fer polítiques de normalització del català, sinó de simple preservació per evitar-ne l'extinció definitiva.

Manresa màgica

Fa uns dies, en una conversa amb un catedràtic d'Estètica i bon amic, vaig pronunciar la paraula Manresa per referir-me al meu origen. La cara se li va il·luminar. Els ulls li espurnejaven. Va prémer les mandíbules, va empassar amb força i va dir: «Manresa és una ciutat màgica». Em va venir un atac de riure, ja només em faltava això... Però em va tallar i va pregar que el deixés explicar-se. «És la ciutat que té una marededéu que s'associa amb l'Alba, el naixement del dia i de la vida, l'alba dels temps... Que té un miracle basat en una llum prodigiosa provenint de Montserrat, muntanya màgica de Catalunya. Una ciutat aixecada sobre unes balmes mil·lenàries, on va dreçar una gran catedral gòtica dedicada a l'Alba, i en un altre turó, un temple en homenatge al mont Carmel, el Carme, que justament va rebre aquella llum miraculosa. No em diguis que no és màgica si hi passen aquests fets extraordinaris».

Erques Torres

Va riure, i jo més. Després es va posar seriós: «Però l'autèntica màgia manresana es troba en el que va idear, a principi del segle XVI, un passavolant que hi va caure malalt. Es deixa Ignasi, havia nascut a Llorella, i ara empenia un camí nou. La màgia rau en el sistema de coneixement que va concebre després de tenir una visió, al camí de Sant Pau, que el va transformar. Des d'aquell moment ja tot era nou, diferent. Els *Exercicis Espirituals* que va escriure no passarien de ser l'anècdota d'un pseudomístic si no fos que Descartes va partir d'aquest coneixement i el va convertir en un sistema per conèixer i entendre el món». No és gaire coneguda la relació entre Ignasi i Descartes, vaig dir. «No, però és tan important que va transformar la mentalitat occidental. El món que coneixem parteix d'aquell moment únic en què, en una ciutat màgica, un soldat malalt i embogit va veure el que ningú encara no era capaç de veure». Per sort, l'amic catedràtic no em va demanar si tot això era a la base del que es prepara a Manresa de cara al 2022, i sobretot si es troba en la tesi del nou Museu.

EL CUL DEL POU

NÚM. 283

BARROC SHOP

CLARET & GUBIANAS 2021

Començarem per on cal començar, o sigui, pel principi. Com tants i tants projectes de l'enjòlit que, com una ànima en suspensió (o en pena), fan giragonses cap a l'horitzó de la Manresa Ignasiana del 2022, el Museu Barroc de la ciutat, mal que ens pesi, no estarà acabat quan tocaria. L'adornament exterior de *tubets*, en aquest cas, el deixarem de banda perquè la resta ja és prou penosa. Amb el que va costar enderrocar la Sala Loiola i començar a posar en ordre a museu i arxiu, i ara es crea un embolic de ca l'ample en la concessió del projecte de museïtzació. Amb quatre plafons, cinc o sis plòters i llums de l'Ikea, com a casa dels pobres, es veu que no n'hi ha prou.

Comptat i debatut, tot i que el concurs el va guanyar una empresa barcelonina amb un *branding* enginyós, es veu que el disseny de Croquis no serà fi. Tot plegat enmig d'un temporal de vent encrespat atiat per Produccions Culturals Transversal, l'empresa d'arrel manresana que, a hores d'ara, està disposada a impugnar el procés adduint irregularitats. L'Ajuntament, per la seva part, argumenta que les al·legacions arriben fora de termini. Ho dirimirà la magistratura. Per cert, voleu dir que l'arxiu, amb més o menys formigó i aprofitant (o no) la capella del rapte, disposarà d'espai suficient per atresorar els testimoniatges del passat, incloent (o no) els projectes, en litigi, per a la futura museïtzació i exposició de les peces rococó?

Obligat pel pes d'Europa,
el *gobierno* finalment
els indults ha dut a terme
pel bé de la nostra gent.
Les estructures franquistes
amb què ens tenen estacats
trontollen des de la base,
per això tapen forats.
I ara parlen de diàleg,
¿però on volen anar
si hi ha propostes concretes
que no volen ni escoltar?
I quina és l'alternativa
d'en Sánchez i el seu govern?
¿Es pot esperar gran cosa
sense sortir de l'infern
on amb la classe política
s'exerceix la repressió?
Ens mostren la pastanaga
i ens amaguen el bastó
mentre fan cas dels informes,
exagerats i amb to hostil,
de la Policia Armada
i la Guàrdia Civil,
i si el Tribunal de Comptes
manipulat com està
té dret a represàlia
res de bo es pot esperar.
Prou sabem el pa que donen
els tribunals de Madrid
que ignoren la democràcia
i que fins ara hem patit.

Referèndum i amnistia
com el pa de cada dia,
necessita aquest país,
perquè pugui ser feliç.
Potser sí, potser no,
resa la Constitució.
Potser no, potser sí.
No serà aquest el camí?

Asseguem-nos doncs a taula
intentant dialogar
sense línies vermelles
i allargant un xic la mà
a qui seu a l'altra banda,
que si la gent vol pactar
tots el maldecaps es curen.
Diguem-ho clar i català.
Tan sols cal fer una lectura
de les lleis que ens hem dictat
fent cas de la veu del poble
i la nacionalitat
catalana, sí senyor,
no ho diu la Constitució?
Potser no, potser sí.
No serà aquest el camí?

MANRESA, LA CIUTAT AMB MÉS INFIDELS?

Moltes manresanes i manresans del vostre espai temps m'heu preguntat sobre el rànkung que ha promogut un famós portal de cites per a persones casades o amb parella. El titular morbós és: «Manresa, la ciutat amb més infidels». Segons aquesta plataforma per a refregadors compromesos, Manresa és la ciutat de l'estat amb més nous usuaris registrats –del 20 de juny al 22 de setembre de 2020– en relació amb la seva població, després d'arrabassar-li la posició a Barcelona. En aquesta matèria, Catalunya també és número 1. M'agradaria fer diverses consideracions. En primer lloc, ningú no s'hauria de sorprendre que, després de viure un període amb extremes limitacions de les llibertats individuals, molts habitants de Manresa que han hagut de passar el confinament amb la parella, s'hagin adonat que l'ésser amb qui *comparteixen* la vida, quan desapareixen totes les distraccions del món exterior, és un bunyol difícil de suportar. És exactament el que passa quan s'acaben les vacances, moment en què algunes parelles s'esmicolen pel fet d'haver passat massa temps junts, però amb esteroides.

D'altra banda, aquesta plataforma per a infidels és ideal per a la gent insegura que no té valentia per estar sola.

La realitat que jo percebo, com a mer observador, és que la majoria d'éssers humans s'emparellen per avorriment o per encaixar en una societat on tots els missatges que n'emanen van cap a la mateixa direcció: «Tenir parella és un èxit». I jo, per experiència pròpia, hi estic totalment d'acord, perquè la majoria de gent s'ofega amb la seva pròpia misèria, amb la seva estandarització, amb la seva mediocritat. Però si algú és capaç de suportar-te, sembles menys *loser* del que ja ets, tot i que et mantinguis flotant en una merda de relació només per les aparences, pel fet de complir amb el que aquesta societat consumista demana. Seria el missatge oposat que pretén explicar aquella expressió: «Més val mal acompanyat, que sol».

Finalment, el puto rànkung que distribueix periòdicament aquesta plataforma és una estratègia de màrqueting sublim. Fins i tot jo, que no necessito per res el que ofereix, vist que soc un conformista lamentable i em va decent amb la parella, m'hi he registrat. Sí, he percebut que no soc prou per a ella, així que m'he creat un perfil amb el seu nom per poder-li trobar algú que supleixi les meves mancances. Ja tinc ganes de veure la cara que posarà quan li prepari la cita a cegues. Ho sé, soc un *manso* exemplar.

CIUTAT BOTERO

Des de fa unes setmanes, cada vegada que surto al carrer no veig sinó cossos inflats i arrodonits, gairebé esfèrics. Temorós de patir algun tipus de trastorn ocular, demano visita a l'oftalmòleg. Després d'una exploració exhaustiva, el doctor conclou que la visió és correcta. Per més correcta que sigui, continuo tenint la sensació de transitar per una exposició antològica del pintor colombià Fernando Botero. Fins i tot els gossos, tan esprimatxats i atlètics durant la pandèmia, ara llueixen el mateix somriure gras i revingut dels seus amos. Abans de sol·licitar una segona opinió, sotmeto el meu cos a la prova de la bàscula. L'aparell i un mirall em confirmen la diagnosi mèdica. I és que, potser a causa de l'im-

mobilitat pel confinament, el teletreball i la nevera i el sofà, els cossos s'han anat emmotllant a la circumferència de les circumstàncies. S'han eixamplat els malucs i atrofiat les cames. De tant mirar pantalles, els ulls granotegen i el perímetre cranial, com per afecte de la mixomatosi, s'ha dilatat un quart de pam. Els bigotis no és que s'hagin enxiquit: en fer-se gros el cap, ara semblen ridículs, amb la seva esquifidesa. I el mateix succeeix amb les gorres i els barrets, reduïts a la mínima expressió. Em consta que fins i tot els fabricants de roba han començat a afegir una X a totes les peces de vestir i que les funeràries han hagut d'incinerar muntanyes de taüts de nou en nou, inservibles per als nous temps post pandèmics.

TANTA ROBA I TAN POC SABÓ

JAUME GUBIANAS

JAUME GUBIANAS 2021

EL DARRER LLEDONERS

El diumenge 27 de juny, el collectiu Música per la Llibertat va fer el darrer acte als Lledoners, a tocar del centre penitenciari. A partir d'ara, els actes seran comarcals i rotatius. Hi van assistir, com veieu a la instantània que m'han fet arribar, Joaquim Forn i Jordi Turull, ja indultats, i, aprofitant la trobada, es van lliurar diversos reconeixements a les persones que durant aquests anys han estat organitzant els actes reivindicatius i de suport als presos. A la foto, Marta Torra rep un obsequi per ser una de les ànimes de les trobades.

LA DECADÈNCIA DE CHE GUEVARA

De fet, són molts els qui diuen que els indults no són una solució al conflicte i s'han articulats més per aberració, denúncia internacional i tacticisme polític del PSOE que no pas per convicció. Allò que n'han volgut anomenar concòrdia quan el volum de represaliats supera els tres milers i continuen molts processos judicials oberts. El càstig repressiu, tot i el discurs dels presos en sortir dels Lledoners, massa sovint estova consciències i, en alguns casos, fa entrar en decadència els idearis i moviments sociopolítics. Serveixi d'exemple aquesta curiosa imatge ben icònica del Che Guevara, del revés, al costat d'un contenidor que em fa arribar un lector. No morirà agenollat, però, de moment ja està de cap per avall.

de la llei de l'eutanàsia al Congrés, que també ha aixecat polseguera entre els centres hospitalaris gestionats per ordes religiosos i les autoritats sanitàries. En el cas de Sant Joan de Déu, pel que fa al dret a morir dignament, de moment, no hi ha objeccions ni desobediències previstes. Amb la interrupció de l'embaràs, amb l'ombra del clergat massa allargada, no ens n'acabem de sortir, ni que sigui per acordar un marc raonable. Els membres del patronat, s'asseuen a la cadira perquè està establert d'acord amb el càrrec polític o institucional que ocupen. Allò que diuen, que en el pecat mateix ja hi ha la penitència. En qualsevol cas, no estaria malament que hi reflexionessin, els patrons subsidiaris i els que ho són de ple dret.

BONES 'HOBRES'

No en va els patronats i les fundacions són d'utilitat pública i contribueixen a fer una societat millor. En la fe cristiana tradicional, en diríem fer *bones obres*, ja sigui en sentit figurat o físic, com en la prolongació de l'avinguda dels Països Catalans... Ara, si falla l'ortografia de l'improvisat retolista, el resultat és el que podeu veure a la instantània. Sort que el bunyol és provisional.

MÉS SENYALS DOBLES AL REMEI

Els senyals que sí que són definitius són els de la nova rotonda de la plaça del Remei. El mes passat reproduïem la imatge del duplicat de direcció prohi-

bida a la capella, però és que una lectora m'ha fet adonar que n'hi ha un altre, de senyal duplicat, aquest que veieu de circulació rotatòria. La partida per senyalitzacions deu ser àmplia.

RÈTOL INVASIU

Continuant amb rètols i indicacions, un lector informa a la redacció que en el segon tram del Passeig hi ha un establiment que té el costum de col·locar un cartell publicitari al mig del pas. La primera pregunta que ens fa -i subscrib- és si hi ha alguna ordenança municipal que reguli la publicitat. No sembla gaire lògic que un comerciant pugui instal·lar qualsevol expositor al mig del carrer i els vianants hagin d'esquivar-lo per no topar-hi. Això en temps que ja s'ha d'estar alerta per driblar patinets elèctrics circulant a tota velocitat, en sentit contrari, per totes les voreres.

MASCARETA MULTIÚS

La qüestió dels patinets està a l'ordre del dia, i no només a Manresa. O es legisla ràpidament sobre el tema o patirem. La multiplicació és tant o més important que la de les mascaretes que han deixat de ser obligatòries al carrer si no hi ha prou distància. Arribats a aquest punt, els excedents d'estoc conviden a aprofitar-les per a altres menesters. La mostra la teniu adjunta a la fotografia. Una lectora ens fan arribar la imatge d'una mascareta usada com a pinça per als cabells. Sempre hi ha qui se les pensa totes!

40 ANYS DE DOVELLA

En l'assemblea de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal que es va fer a Barcelona el 12 de juny passat, es va fer un reconeixement a les publicacions que complien anys. Entre els reconeixements, hi havia el de la revista manresana *Dovella*. A la foto, el company historiador i divulgador del passat manresà Francesc Comas recull el guardó. En el mateix acte, una altra revista bagenca, la santvicentina *El Breny*, també va rebre una menció en commemoració del seu quaranta-cinquè aniversari.

EL BITLLET VERDAGUERIÀ

L'última setmana de juny, el Banc d'Espanya va fer la darrera crida per bes-

canviar pessetes, dues dècades després de deixar de circular. A partir d'ara, són un valor plenament numismàtic. Coincidint amb aquest fet d'actualitat, em faig ressò de la publicació, a la revista *Serra d'Or*, d'un extens treball sobre com es va gestar la confecció del recordat bitllet de 500 pessetes, amb la imatge de Verdaguier i el Canigó al dors. El signa el company aucaire i verdaguerià de pro Joan Vilamala, com no podia ser de cap altra manera.

MONTSERRAT PUIG I SOLER, MESTRA I LLEONA MANYAGA

Sí, sí que la teniu vista: Montserrat Puig. La bona mestra d'escola, la fidelíssima directora de l'institut-escola Pompeu Fabra, al Pont de Vilomara. La conec, i molt, d'ençà que va arribar a l'institut Lluís de Peguera, que era allà on es feia el BUP. El cas és que és filla de Castellbell i el Vilar, la menuda dels sis germans de la masia del Puig –i aquests també els podríeu conèixer, que no són noms fàcils d'oblidar: Ramon, Calala, Mimi, Jovi, Fredi i... Montserrat. Després vingué la mort prematura en molt poc temps de pare i mare –que si la mort sempre és injusta, aleshores ho fou més. Òrfena als nou anys, un dia la Montse es lleva a Manresa i comença a exercir una ciutadania no del tot desitjada, des del pis del germà gran que ara els acull, al Fredi i a ella, al carrer Fonollar. A Manresa passa per la nova escola Bages, fa amigues i aviat es compromet al moviment júnior de la Mion, de primer, i temps després a les colònies del barri de la Sagrada Família. Estudia Magisteri a cavall de les Saleses i després a Sant Cugat, i s'estalvia les oposicions perquè sempre-sempré –si s'ha d'estudiar, s'estudia– anava a classe, feia els treballs i treia bones notes. Ras i curt: obté l'accés directe a la funció pública, una fórmula que als ulls d'un interí contemporani sembla poc més que fantasia... La Montse també passa mig any per Londres per allò d'aprendre mig anglès, i li arriba la primera destinació a Santpedor –un any de pràctiques, i un altre que hi fa pendent del definitiu. Al 1985 ja era a l'escola del Pont de Vilomara i Rocafort, amb vint-i-quatre anys, inconscient que s'hi passaria exactament trenta-sis cursos. La Montse és jove, festeja i fins i tot s'aparella inicialment en termes provisionals. Passa per Tabola i també la

fan secretària de l'associació de veïns del barri. Però a poc a poc l'ofici li governa la vida i molt aviat comença a participar d'algun equip directiu. Després, amb la maternitat –la Clara, la Jana– encara es compromet a l'equip de l'agrupament escolta Antoni Gaudí, però, força discretament, comença el seu retorn cap al poble. De primer alguns caps de setmana a la casa pairal i, molts anys després, en un espai propi del que fou la masoveria. Com qui repara una trencadissa, ara cada cop passa més hores al Vilar... I bo, quan l'legirà aquestes ratlles haurà estrenat la jubilació, i sé que s'empiparà com una mona de fira. Mai no ha amansit el caràcter –i quin caràcter! Que tot i ser una mestra manyaga amb la canalla, amb la resta del món pot ser una lleona de les que us recorda un cop i un altre en què va quedar. I que si hi va quedar, hi va quedar, i d'aquí no la'n traureu. Enguany, el seu final de curs ha estat de traca i mocador. En les últimes set setmanes s'ha casat, ha complert seixanta anys i –ja ha estat dit– s'ha jubilat. Amb un pensament: tornar al Vilar, a l'hort, a l'Escletxa i al Turó del vent, davant per davant de Montserrat. Li agrada viatjar i pujar muntanyes i, més enllà de l'escola, s'estaria tot el sant dia resseguint boscos i pedregars, que és aquí on es despentina i no té hora per tornar a casa. Al capdavant, li agrada passar amb poc i és més austera que una calvinista descalça. Un rigor estricte que també ha estat sempre darrere el Pou i encara més, darrere cada text que ha sortit en aquesta secció. Llevat d'aquest, és clar, que –ja em passaran la gosadia: ara és la meua dona– faré servir per agrair-li la paciència de tant i tant temps compartit, i desitjar-li públicament el millor per als propers anys.

NO EM TOQUIS ELS COLORS!

SI SOC MARRÓ, SOC MARRÓ

Si em separes bé a casa,
en lloc de ser un residu
em converteixo en un nou material.

NO HI VA:

Càpsules de cafè
no compostables

Menjar amb
safata de
porexpan

Llaunes

SÍ QUE HI VA:

Pela de
mandarina

Closques
d'anous

Tovallons
de paper bruts

I RECORDA:

Els excrements
d'animals sense sorres
sí que hi van

Del 19 al 24 de juliol de 2021

Festa del tomàquet del Bages

Del 19 al 24 de juliol

Setmana del tomàquet

Jornades, conferències, activitats gastronòmiques, visites a explotacions...

Dissabte, 24 de juliol al matí

Mercat del tomàquet a la plaça de Puigmercadal

Amb la ramaderia de pastura com a producte convidat

Més informació a www.festadeltomaquet.cat

Comissió organitzadora:

Amb el suport de:

EL CUL DEL POU · JULIOL-AGOST 2021

